INTERNASJONAL KVINNELIGA FOR
FRED OG FRIHET
Spesialutgave. 75. årgang. Nr. 1 / 2014

Kassandra vs. Goliat

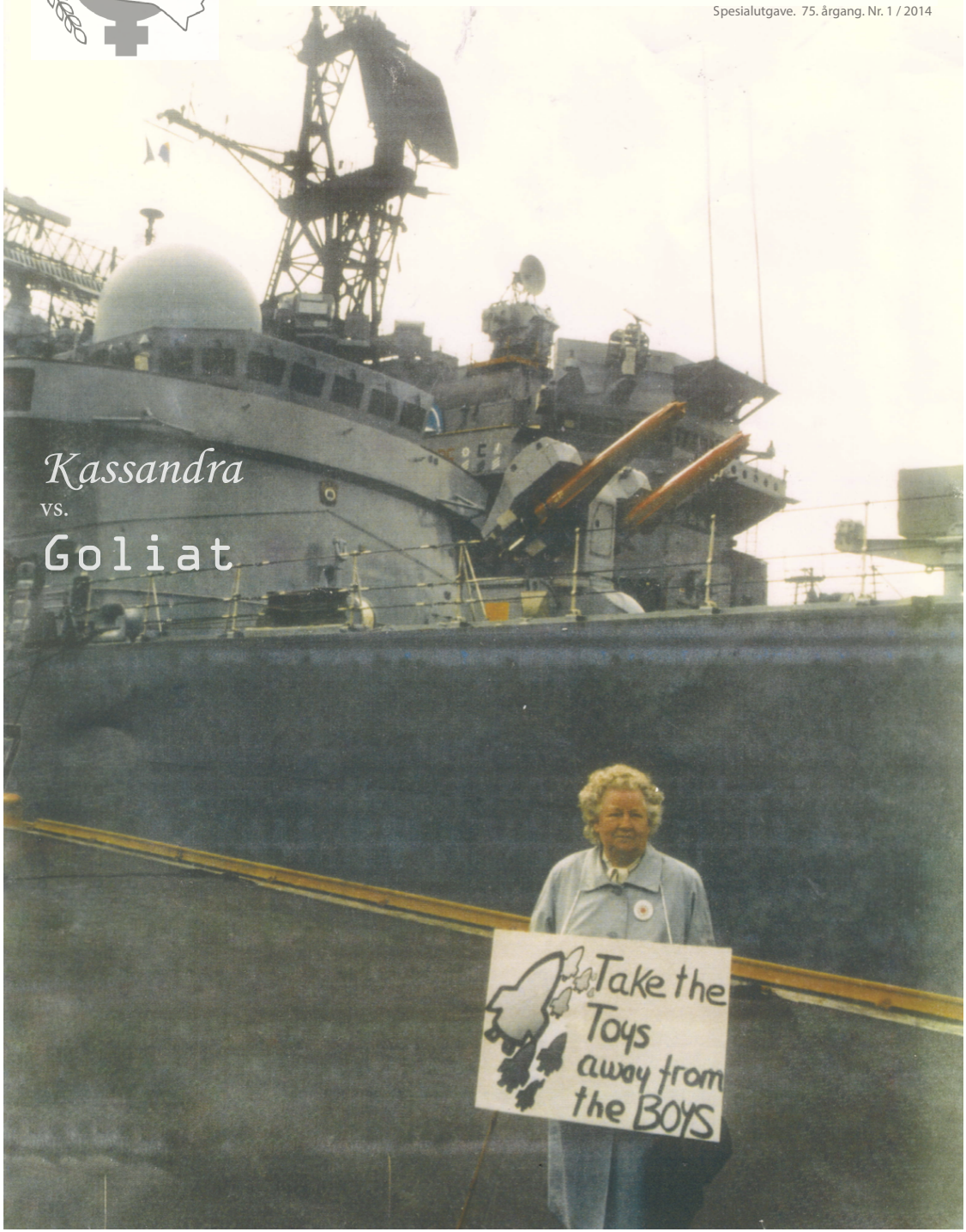

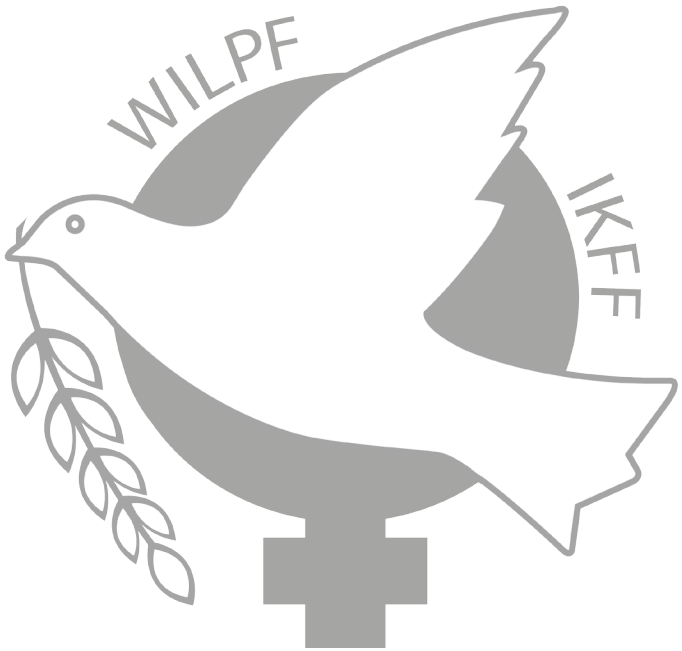

fred og frihet utgis av
Internasjonal kvinneliga for fred og frihet
Storgaten 11, 0155 Oslo, Norge
Tlf 93089644
epost: ikff@ikff.no
www.ikff.no
Org. nr. 983794815
Bank05315027057
Brev og artikler i denne spesialutgaven er tidligere sendt og utgitt av IKFF og WILPF
All information on campains are from the online pages given

Redaktør
Elisabeth Kristiansen
Konsulent Eva Fidjestøl
Forside: Borghild Solly protesterer mot marinebesøk

Internasjonal kvinneliga for fred og frihet (IKFF) er den norske seksjonen av den internasjonale fredsorganisasjonen Women's International League for Peace and Freedom (WILPF).

IKFF er den eldste kvinne/fredsorganisasjonen, stiftet i 1915 som protest mot 1. verdenskrig. Norske kvinner deltok i WILPFs arbeid helt fra starten, og IKFF i Norge ble stiftet samme år, bl a. av stemmerettspionerer fra 1913.

Sandnes 11. okt. 2005

Til NRKTV
Bjørnstjerne Bjørnsons plass 1
0340 Oslo

Jeg henvender meg til NRK TV for å be dere om å lage et program om Norsk Kvinnemuseum og årets jubileumsutstilling: NED MED VÅPNENE !

Utstillingen fokuserer på " Kvinners innsats for fred gjennom 100 å Samtidig er den en markering av "Norge 100 år ".

Kari Sommerseth Jacobsen er direktør for museet, og adressen er: Løkkeveien 35 , 2213 Kongsvinger.

Ingen riksdekkende media har så vidt jeg vet , laget reportasjer eller program om dette museet og den spesielle utstillingen. Det er all grunn til å berømme Kvinnemuseet for denne historiske utstillingen. Hva med et Dokumentar program ?

Jeg vil tro at det bare er spesielt interesserte mennesker som på våre kanter av landet har hørt et kvekk om Kvinnemuseet og dets jubileumsutstilling.

Jeg ville ikke bebreide NRK TV om dere kuttet ut fotballnytt, ekstremsport , kriminal/voldsfilmprogrammer med minst 50 prosent. " Til lags åt alle - kan ingen gjæra" , men det betyr jo ikke at fotball m.m. interesserer hele befolkningen !

Jeg ser fram til at NRK TV velvilligst lager et program om Kvinnemuseet og utstillingen NED MED VÅPNENE ! Og vil be om å få bekreftet at dette brevet er mottatt.

Med fredshilsen
Johanne Skog Gripsrud

Johanne Skog Gripsrud
Torkel Haabeths v. 31
4325 Sandnes

(tlf. 51 62 24 01)

Medlem av Internasjonal kvinnelioga for fred og frihet siden 1947

2014

peacewomen

women for peace + peace for women

MISSION AND STRATEGY

The PeaceWomen Programme promotes the role of women in preventing conflict, and the equal and full participation of women in all efforts to create and maintain international peace and security. PeaceWomen facilitates monitoring of the UN system, information sharing and the enabling of meaningful dialogue for positive impact on women's lives in conflict and post-conflict environments.

PeaceWomen advances our mission by monitoring and advocating for the rapid and full implementation of the United Nations Security Council Resolutions on Women, peace and security, Security Council Resolution 1325 (2000) and the subsequent Security Council resolutions 1820 (2008); 1888 (2009); 1889 (2009); 1960 (2010); 2106 (2013); and 2122 (2013).

PeaceWomen implements our mission by focusing on six core areas of action which are: monitoring the UN Security Council's implementation of SCR1325; providing a comprehensive online information source on women, peace and security at www.peacewomen.org; monitoring the UN system's implementation of SCR1325; advocating for the rapid and full implementation of SCR 1325 and related resolutions; managing the translation initiative and general outreach related to women, peace and security.

http://www.peacewomen.org

1988

UTTALELSE FRA NORSK SEKSJON AV IKFFs LANDSMØTE 1988 datert 24.august 1988

Til Den norske regjering
v/statsminister Gro Harle1 Brundtland.

Norsk seksjon av Internasjonal Kvinneliga for Fred og Frihet har nylig holdt landsmøte. Landsmøte har vedtatt følgende uttalelse:

IKFF ser det som positivt at regjeringen ønsker å redusere veksten i forsvarsbudsjettet med 1 % neste år. Men etter vår mening er tiden nå inne for reelle nedrustningsinitiativ. Vi opplever nå et historisk politisk tøver mellom supermaktene og nye positive signaler i sovjetisk politikk. Dette har skapt nytt håp og mulighet for nye initiativ for internasjonalt samarbeid.

Folk flest er vel nå klar over at den virkelige trussel mot liv og sikkerhet ligger i eksistensen av kjernefysiske anlegg og våpenlagre. Vi vet også at faren er tilstede for at alvorlige miljøkatastrofer kan ødelegge livsgrunnlaget på jorden. Det meningsløse ressursforbruket i den militære sektor står derfor i grell kontrast til nedskj1ringene i de sivile sektorer. Vi tenker spesielt på nedskj1ringene i helse, sosial, skole- og kultursektorene som fører til krisesituasjoner mange steder i vårt samfunn. Enorme ressurser til militære formål internasjonalt fører også til nød og lidelse for millioner av mennesker i utviklingsland.

Vårt land er vi så heldige å ha en statsminister som går i bresjen for en ny global miljøpolitikk. Både internasjonalt og i vårt eget land er det derfor store og berettigete forventninger til at den norske regjering vil vise vei – også i nedrustnings spørsmål. IKFFs landsmøte mener at en logisk, konsekvens av Regjeringens miljøvernengasjement må være sterk reduksjon av vårt militærbudsjett, som i 1988 er på nærmere 20 milliarder kroner.

Videre gjentar IKFF var tidligere henstilling til Regjeringen om å si klart nei til planer om modernisering av NATOs atomvåpen.

Vi protesterer også mot de enorme NATO-krigsøvelser i Nord-Norge, Det vi trenger nå, er tillitsskapende tiltak som kan bidra til mindre internasjonal spenning.

Dessuten oppfordrer vi på nytt Regjeringen til å arbeide aktivt for en fortgang i spørsmålet om atomfrie sone i Norden.

Sammen med andre fredsorganisasjoner har vi vært tilstede ved FN konferanser i 1987 og 88 der sikkerhets- og nedrustningsspørsmål sto sentralt og der norske regjeringsrepresentanter bidro aktivt. Vi er takknemlig for reisetilskudd fra Utenriksdepartementet til dette.

Vi vil fortsette vårt arbeid for en bredere forståelse for et nytt globalt sikkerhetssystem under FN, til avløsning av militærmaktene i Øst og Vest. IKFF ber Regjeringen på sin side ta initiativ til at en slik global sikkerhetspolitikk kommer opp på den internasjonale dagsorden.

Med vennlig hilsen
Mari Holmboe Ruge landsleder.
Norsk seksjon av IKFF

1915

Kvindernes Internationale Kongres i Haag 28. april-1. mai 1915.

President: Jane Addams (Forenede Stater). Eksekutiukomiteens medlemmer: Jane Addams. Fannie Fern Andrews (Forenede Stater!), Dr. Aletta Jacobs. Hanna van Biema-Hymans. Dr. Mia Roissevain (Holland), Chrystal Mac-millan. Kathleen Courtney (Storbritanien & Irland). Dr. Anita Augspurg, Lida Gustava Heymann (Tyskland). Vilma Gliicklich. Rosika Sch11wimme1 (Ungarn). Eugénie Hamer, Marguerite Sarten (Belgien). Leopoldi Kulka. Olga Misar (Østerrike). Rosa Genoni (ltalien). Thora Daugaard. Clara Tybjerg (Danmark). Anna Kleeman. Emma Hansson (Sverige). dr. Emily Arnesen. Louise Keilhau (Norge). Utgiftenw ved kongressen er bestridt av hollandske tyske og engelske kviner hver med 1/3.

Antallet uv deltagere· i Kongressen beløp sig til henved 2000. Av repræsentanter fra de forskjellige land var der fra Tyskland 28, Østerrike 6. Ungarn 10. Storbritanien 180[1] Belgien 5, Italien 1, Nederland 1000. Danmark 6, Norge 7. Sverige 16. Forenede Stater 47. Canada 2.

Kongressen aapnedes av dr. Aletta Jacobs, den forberedende komites formand, hvorpaa Miss Macmillan, formanden i reso lutionskomiteen, fremla en redegjørelse. Av denne fremgik, at det oprindelige arbeidsprogram hadde undergaat endel forandringer. Desuten blev de grundsætninger præcisert. alle maatte vedkjende sig, som vilde delta i kongressen. Alle maatte saaledes nære overbevisning om: 1) at fremtidige internationale tvistigheter kunde avgjøres ved fredelige midler. 2) at politisk stemmeret burde utvides til kvinder.

Derpaa tok forhandlingerne sin begyndelse. Da de engelske delegerte paa grund av den pludselig avbrutte dampskibs forbindelse mellem Holland og England endnu ikke var kommet, vedtok man, i haab om at de senere vilde indtræffe, først at stemme over følgende resolutioner, som paa grund at den almenmenneskelige og almenkvindelige følelse disse var uttryk for, maatte antas at anerkjendes av alle. Disse blev samtlige vedtat uten debat:

Protest. Vi kvinder, samlet til international kongres, protesterer mot krigens vanvid og rædsel, mot dens meningsløse ofre av menneskeliv og ødelæggelser av saa meget. som menneskeheten har brukt aarhundreder til at opbygge.(IForeslaat av Louisp Keilhau (Norge) og støttet av Ida Jens (Tysk!and).)

Kvinders lidelser i krig. Den internationale kvindekongres benægter den paastand, at kvinder kan beskyttes under de forhold, som en moderne krigsførsel medfører. Den protesterer kraftig mot den skjændigheter som kvinder er utsat for i krigstider, især mot den rædselsfulde voldtægt som følger med alle krige. (Foreslaat av Lida Gudstavsen Heymann (Tyskland) og støttet av Thora Da ugaard (Danmark).)

1 Av disse hadde kun 20 faat pas av regjeringen. Dampskipsforbindelsen var imidlertid avbrutt under hele kongressen, saa ingen kunde komme. Kun de to damer i resolutionskomitee, Miss Macmillan og Miss Courtney kom saaledes til alene, sammen med et par andre, der var kommet ad andre veie, deriblandt Mrs. Pethick Lawrence, at repræsentere England. Kongressen samtlige resolutioner blev imidelertid vedtat paa et stort møte i London, da den deputation, som skulde overbringe den engenske regjering kongressens resolution ankom dit.

Opdragelse av barn. Den internationale kvindekongres hævder indtræengende nædvendighet av at lede barns opdragelse saaledes at deres tanker og ønsker rettes mot det ideal at bygge freden.
(Forslaat av Wilma Glückich (Ungarn) og støttet av Rosa Genoni (Italien)

Etter vedtagelsen av disse resolutiuner begyndte en længere debat om princier for varig fred om internationalt samarbeide samt om hvorledes man skulde opta en aktion for en hurtig og retfærdig fredsslutning. Denne diskussion resulterte folgende resolutioner:

Principer for varig fred. lnternationalt samarbeide[2]

A. Principer for varig fred

Respekt for nationalitet. Den internationale kvindekongres som anerkjender folkenes ret til selvstyre, hævder at ingen landavstaaelse maa finde sted uten indbyggernes (mends og kvinders) samtykke [3]. Autonomi og demokratisk styre maa ikke negtes noget folk, som kræver det. (Foreslaat av prof. Emily Balch (Forenede Stater) og sløttet av dr. Anita Augspurg (ITyskland).)

Mægling og voldgift. Den internationale kvimlekongress. som mener, at krig er fornegtelse av fremskridt og civilisation, henstiller til alle landes regjeringer at bli enige om at henskyte fremtidige tvistigheter til mægling og voldgift. (Foreslaat av Rosika Schwimmer (Ungarn) og stottet av dr.Aletta Jacobs (Holland).)

Internationalt press. Den i nternationalt kvindekongress henstiller alle landes regjeringer at komme overens om at utøve socialt. Moralsk og økonomisk tryk likeovenfor det land som griper til vaapen istedenfor at henskyte sin sak under mægling og voldgift. (Fonestaat av Thora Duaugsgaard (Danmark) og støttet av Olga Misar (Østerriket).)

Demokratisk kontrol av utenrikspolitiken. Da krig i almindtlighet ikke skyldes folktenes store masse, men har sit utspring fra grupper, sorn repræsenterer særinteresser, henstiller den internationale kvindekonggress at utenrikspolitiken skal underlægges demokratisk kontrol og erklærer samtidig. At den anerkjender som demokratisk kun det system. som inbefatter like politiske rettigheter for mænd og kvinder. (Foreslaat av dr.Anita Augspurg (Tyskland) og støttet av dr. Dugny Bang (Norge).)

Kvinders politiske rettigheter. Da en forenet indflydelse av kvinder fra alle land maa antas at være en av de sterkeste kræfter til at forebygge krig, og da kvinderne kun kan ha fuldt ansvar og øve effektiv indflytelse, naar de har samme politiske rettigheter som mænd, saa fordrer den internationale kvindekongress politisk frigjørelse for kvinder.[4] (Foreslaat av Kathlen Courtney (Storbritania) og støttet av d r. Mia Boissevain (Holland).)

B. Internationalt samarbeide.

3dje Haagerkonferance. Den internationale Kvindekongress kræver indtrængende at den 3dje Haagerkongress sammenkaldes umiddelbart etter krigen. (Foreslaat av Frau Selenka (Tyskla nd) og støttet av dr .Frl. Rotten (Tyskland).)

International organisation. Den internationale kvinedekongress opfordrer paa det indstrendigste til at der organiseres et nationernes samfund paa grundlag av fredelig samvirke. Herrunder indgaar:

a) Oprettelse av en permanent international domstol som en videre utvikling av voldgiftsrlomstolen i Haag for at avgjøre spørsmaal eller tvisteligheter av retslig art, som maatte opstaa ved tolkning av traktatrettigheter og folkeretslige bestemmelser.

2 Kun en del av kongressens resolutioner har tidligere været offentliggjort i dagspressen.

3 Paa interpellation fra belgiske kvinder erklærte kongressen ved enstemmig votering at den ikke anerkjenner erobringens ret.

4 Under diskussionen om disse principper fremkom der fra det hollandske Anti-Oorlag-Raad ved dr. bakker van Bosse forslag om at erstatte de 4 første resolustioner med det minimumsprogram som Centralorganisationen for varig fred neddopp hadde vedtat. Men kongressen fandt av forskjellige grunde ikke at kunne gaa med paa dette. (Dette program har sammen med et opprop fra den norkse komite været publisert i norgske aviser 27. juli dette år.)

b) Oprettelse av en permarnent internasjonal konferance som en videre utvikling av Haagerkonferancens opbyggendte arbeide med regelmessige møter. Hvori ogsaa kvinder skal delta. for at behandle ikke regler for krigsførsel, men praktiske forslag for videre internationalt samarbeid mellom statene. Denne konferansen bør være saaledes sammensatt at den kan formulere og hævde de principer for retfærdighet, billighet og velvilje, hvorved bedre forstaaelse kan vækkes for undertrykte folkesamfunds kamp, og hvorved ikke bare stormagternes og de smaa nationers, med også de svakere lands og de primitive folkeslags interesser og krav litt efter hvert kan ordnes under en oplyst internasjonal opinion.

Denne internationale konferance skal opnævne et permanent raad for mægling og undersøkelse av internationale tvisteligheter, som maatte opstaa ved økonomisk konkurrance, handlesekspansion, befolkningsvekst og orandringer i sociale og politiske forhold.(Foreslaat av F.Fern Andrew (Forenede Stater).)

Almindelig avvæbning. Den internationale kvindekongress, som forfægter alminderlig avvæbning, men er klar over at dette kun kan opnaas ved international overenskomst. Opfordrer alle lands regjeringer til som et første skridt i denne retning at komme overens om at overta vaaben- og ammunitionstilvirkningen og at stille al international handel dermed under kontrol. Kongressen ser i den private fortjeneste, de store vaabenfabriker gir, en mægtig hindring til at faa krig avskaffet. (Foreslaat av Mrs. Ethick Lawrence (Storbritania) og støttet av dr.Anita A ugspu rg (Tysk land).)

Handel og kapitalanbringelse.

a) Den internationale kvindekongress kræver at der i alle land skal handelsfrihet at alle hav skal være fri og at alle handelsruter skal være aapne paa samme betingelser for alle nationers skipsfart.

b)Da kapitalanbringelse av et lands borgere i et andet land og de krev som følger derav ofte viser seg at foranledige internationale forviklinger, uttaler den internationale kvindekongress seg for at saadan kapitalbringelse i veideste mulig utstrækning gjøres på kapitalistens egen risiko og uten krav på beskytelse fra land regjering. (Foreslaat av Miss Brackenridge (Forenede Stater).)

Hemmelige traktater. Den internationale kvindekongres kræver at hemmelige traktater skal erklæres ugyldige, og at ved ratifikation av fremtidige traktater skal hvert lands lovgivningsmyndighet idetmindste delta i godkjendelsen av disse.

Videnskabelige studiekommissioner og konferancer. Den internationale kvindekodngres anbefaler at der dannes nationale studiekommissioner, som skal møtes til internationale konferancer med det formaal for øie, videinskabelig at utarbeide de principer og betingelser fo varig fred, som kan bidra til at utvikle et internationalt forbund. Disse kommissoner og konferancer skal anerkjendtes av regjeringerne og kvinder skal være medlemmer. (Foreslaat av Rosa Genoni (ltalien).)

Kvinder i national og international politik. Den internationale kvindekongress erklærer det av værentlig betydning baade nationalt og internationalt, at gjennemføre principet om at delagtiggjøre kvinder i borgerlige og politiske rettigheter og forpligtelser paa samme maate som mænd. (Foreslaat av dr.Anita Augspurg (Tyskland) og støttet av dr. Chrystal Macmillian (Storbritanien).)

Repræsentation ved den kommende fredskonferance. Den internationale kvindekongress kræver at repræsentanter for folket saavel kvinder som mænd skal delta i den konferance som skal utarbeide grundprincipene for fredsforhandlinger efter krigen. (Foreslaat av Wilma Glüeklich (Ungarn) og støttet av Leop. Kulka (Østerriket).)

Kvinderne og fredskonferancen. Den internationale kvindekongresskræver i fredens og civilisationens interesse at den konferance som skal utareide grundlagtet for fredsforhandlingerne efter krigen skal fatte en resolution om nødvendigheten av i alle land at utvide politiske stemmerett til kvinder. (Foreslaat av Chrystal Macmillan (Storbritanien) og støttet av Mevr. Van Italie (Holland).)

Haag 1915

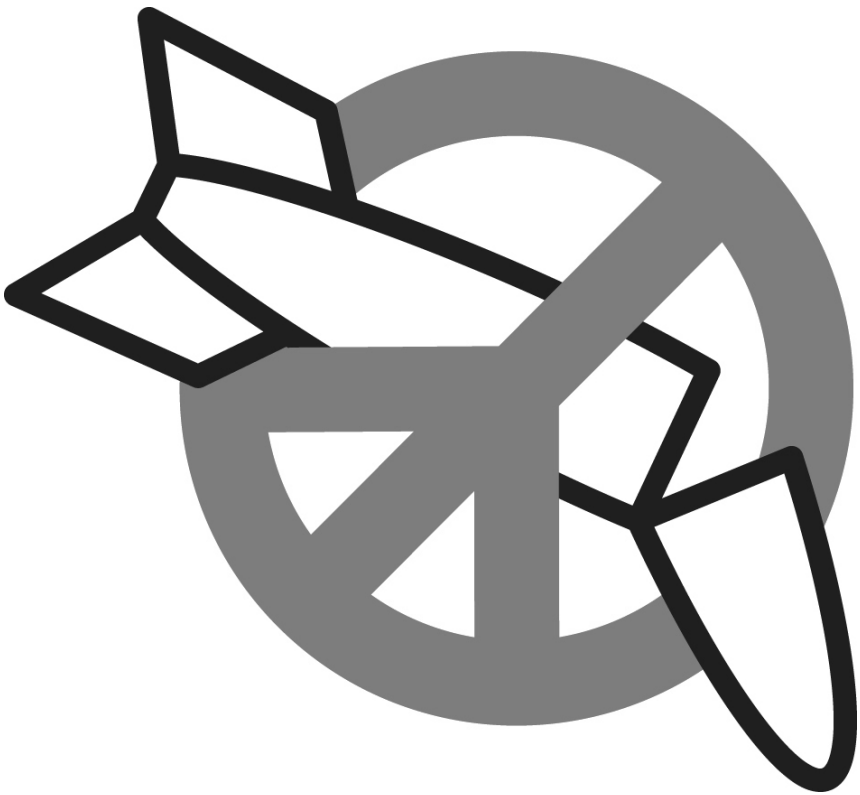

2014

The International Campaign to Abolish Nuclear Weapons (ICAN)

Tiden er inne

Et diplomatisk jordskjelv brøt ut da USAs president Barack Obama for snart to år siden tok til orde for en verden fri for atomvåpen. Aldri før har en amerikansk president konfrontert atomvåpentrusselen med større troverdighet og overbevisning. Aldri før har den kalde krigens gamle hauker blitt satt så grundig til side. Obamas tale har åpnet et mulighetsrom. Ikke siden atomvåpnene med blodig konsekvens ble introdusert for verdens sivilbefolkning i Hiroshima i 1945 har vi vært nærmere målet om et verden fri for disse våpnene.
The International Campaign to Abolish Nuclear Weapons (ICAN) er en global kampanje som arbeider for å få verdens stater til umiddelbart å starte multilaterale forhandlinger om et endelig forbud mot atomvåpen. Kampanjen samler støtte blant individer, politikere, bedrifter og andre sivilsamfunnsaktører i mer enn 60 land, og oppfordrer dem til å gripe den historiske muligheten vi står overfor.

Budskapet er enkelt: La oss sørge for at 2000-tallet ikke går ned som en av verdenshistoriens tapte muligheter. La oss gjøre hva vi kan, mens det ennå er fred mellom stormaktene, for at atomvåpen forblir det forrige århundrets problem. La oss ikke kaste bort muligheten, men vise at vi er smartere og mer siviliserte enn den kalde krigens panikkmakere. La oss starte forhandlinger om et endelig forbud mot atomvåpen nå.

http://www.icannorway.no

1946

JEG ER REDD!
AV. DR. HAROLD C. U REY

(OVERSATT TIL NORSK AV REALSTUDENTER VED UNIVERSITETET, BLINDERN)

UTGITT AV INTERNASJONAL KVINNELIGA FOR FRED OG FRI HET

Dr. UREY er en av de vitenskapsmennene som ledet arbeidet med atombomben. Han er professor i kjem i ved Chicago Universitet. Han har oppnådd verdensberømmelse -og har vunnet Nobelprisen i kjem i for sine arbeider i kjerne fysikk.
I denne artikkelen taler han pd vegne av det store flertall av dem som var med på å frigjøreatomenergien, de 1500 vitenskapsmenn som sammen med ham er medlemmer av «Federation of Atomic Scientists» Disse menn føler et dypt ansvar og en plikt til å fortelle alle hva de vet om denne fryktelige kraft - for godt og ondt -- som de har frigjort.

Jeg skriver dette for a gjøre Dem redd. Jeg er selv redd. Alle de vitenskapsmenn jeg kjenner er redde - redde for sine egne liv -og redde for Deres liv! I de siste uker har vi vært i Washington som rådgivere - når vi ble spurt angående atombombens muligheter. Under disse forhold lærte vi naturligvis en hel del om de muligheter som ligger i politikken. Det vi lærte har Øket var frykt.

Jeg skal si Dem -og jeg Ønsker jeg kunne si Dem det ansikt til ansikt - at vi som i årevis har levd i skyggen av atombomben, er blitt vant til frykt. Denne frykt må De dele hvis vi skal kunne løse de problemer som reiser seg. Vi hadde gjøre med ukjente faktorer ved undersøkelsen av verdensaltets struktur.

Når det gjelder verdenskontroll, vil menneskene matte arbeide med nye og ukjente faktorer iden internasjonale sivilisasjons struktur. Her må de politiske ledere bryte nye veier - på samme mate som vitenskapsmennene har gjort det. For øyeblikket er de ytterst uvillige til det, kanskje fordi de ikke har levd daglig med disse problemene slik som atomfysikerne har gjort det i årevis. Det er vanskelig for en som ikke var med på det, a forstå spenningen under kappløpet om atombomben. Fra det øyeblikk det viste seg at vi kunne løse den oppgaven vi hadde satt oss, levde vi i stadig frykt for at Tyskland skulle finne hemmeligheten før oss.

Vi visste nok til a forstå at dette ville bety slutten på vare land slik som vi elsket dem - tilintetgjørelsen av London, Washington, New York, Detroit eller Los Alamos og Oak Ridge. Denne forferdelige frykt ble større for hver gang vi leste i avisene om «mystiske eksplosjoner» langs den franske kyst, eller om commandoraids mot «forskningsstasjoner», som vi senere forstod hadde vært V-2 laboratorier. Min mening er: Om noen få år kan denne frykten ha kommet til Dem. Da vil De ikke lenger føle Dem så rolig og ubekymret - lykkelig over at krigen er over. Om få år kan De komme til a gruble over hva som foregår bak lukkede dører i laboratoriene over hele verden, akkurat som vi engang grublet natt og dag. Da vil De forstå vår spenning, og vite hvorfor vi var redde, men da kan det være for sent.

I Washington lærte vi a kjenne en ny frykt: Vi er redde for hva politikere og diplomater kan bruke atombomben til. Na tenker De kanskje at denne vitenskapsmannen vil ikke tale om vitenskap, men om politikk. Kan han det? Hva vet han om politikk?

Jo, dette vet jeg: Jeg hører folk snakke om muligheten av a bruke atombomben i krig. Som vitenskapsmann sier jeg Dem: Det må aldri komme en ny krig!

Når jeg snakker om a forhindre krig, sa ønsker De sikkert ikke detaljerte planer om en verdensregjering, eller om det maskineri som muligens blir satt opp av de «tre store» eller av De Forente Nasjoners Sikkerhetsråd. En vitskapsmann er ikke skikket til å utføre en diplomats eller politikers arbeid. Det vi nå ønsker, er å se verdens diplomatiet heve seg til en ny og høyere statsmannskunst i full forståelse av atomalderens problemer.

Men det er visse forhold ved denne sak som har bade en teknisk og en politisk side - f. eks. spørsmålet om internasjonal kontroll. Dessuten kan vi vitenskapsmenn uttale oss som samfunnsmedlemmer, og vi har hatt mere tid enn dere andre til å tenke over bombens politiske mulig heter. På dette tidspunkt kjenner vi vitenskapsmenn de spørsmål som reiser seg, men ennå ikke alle svarene.

Vårt opphold i Washington har vist meg at til tross for alt som er skrevet om dette, så er det en farlig stor prosent av politikerne som øyensynlig ikke forstår spørsmålene. De spør oss stadig: «Vil det ikke komme noe forsvar mot atomboben?» Jeg har aldri hørt - og De har aldri hørt - noen vitenskapsmann si at det fins noe vitenskapelig forsvar mot atombomben. I den verden vi lever i, fins det intet tenkelig vern som kan hindre at et fly på en eller annen mate kommer fra et land til et annet. Videre kan selve tilstedeværelsen av bomben ikke bli oppdaget ved hjelp av noe «magisk» middel, og den er ikke større enn at den lett kan smugles i forskjellige deler ut av et land og bli satt sammen i et annet, for så ved fjernstyring a bli brakt til eksplosjon.

Jeg vet ikke engang om det vii bli nødvendig å ødelegge 40-50 byer med 40-50 bomber. Er det ikke mulig å ødelegge et lands motstandskraft på følgende mate: Man atombomber bare t par byer; hvis landet har en god ny hetstjeneste, vil de andre byene bli rømt i panikk.

De vil kanskje si at bombingen klarte ikke å svekke

motstandsviljen hos engelskmennene - ja selv ikke hos tyskerne. Men. atombomben er noe helt forskjellig fra andre bomber.

Alminnelige bomber gjør skade på et relativt lite areal. Det er ikke sa mange mennesker som blir drept av en enkelt bombe av den gamle typen. Hvis en alminnelig bombe, selv en «block-buster», eksploderer i et kvartal, så vii naturligvis husene bli forferdelig skadd, men hvis ikke bomben havner i nærheten av et teater eller et offentlig forsamlingslokale, sa vil likevel relativt fa mennesker bli drept. Bomben vil drepe la oss si 500, og såre enda flere. Ambulanser baster til ulykkesstedet, redningsmannskapet graver seg gjennom ruinene, de sårede blir i all hast brakt til et hospital, og de overlevende takker sin skjebne, og kan fortsette å håpe på at heller ikke den neste bomben vil treffe dem.

Men ved en atomeksplosjon blir tusener innen brøkdelen av et sekund, og i den nærmeste omkrets er det intet igjen. Der er ingen ruiner - de er forvandlet til støv og røyk.. Der er ingen sårede, der er ikke engang lik, for i sentret bar en ild mange ganger varmere enn noen ild vi hittil bar kjent, pulverisert bygninger og mennesker, sa ingen ting er igjen.

De rapporter som· U. S. Strategic Bombing Survey bar sendt ut, viste at i Tyskland gjorde brannbombene 8 ganger sa stor skade som sprengbombene. En enkelt atombombe har ikke alene en virkning svarende til 20 000 tonn TNT; den lager også en brann av orkanaktig styrke. Under "Blitzen" reddet London seg ved hjelp av en hær av frivillige brannfolk. I fremtidens krig vil det være sørgelig få brannfolk tilbake, og for størstedelen av de sårede vil det ikke være noe håp om a komme på hospital. Hjertet av en storby som London, som representerer århundrer av menneskelig strev og kunst og offer, vil ganske enkelt forsvinne i et lyn av ild og lys. Ettersom· atombombene blir ytterligere utviklet, vil ikke viljen til a forsvare seg kunne forlenge en angrepet bys liv sa meget som fem minutter. Hvis en slik bombe blir sluppet over London, så vil det ikke lenger være noe London; og det vil være få londonere igjen.

En engelsk vitenskapsmann, dr. M. L. Oliphant, har offentlig uttalt at snart kan meget større atombomber være en kjensgjerning. Hiroshima-bomben var jevnsterk med 20 000 tonn TNT. Han tror at fremtidens bomber vil svare til en million eller to millioner tonn TNT. Imot dette ville det eneste tenkelige «vitenskapelige forsvar» i virkeligheten ikke bli noe forsvar, men en flukt. Man snakker om a spre byene. Amerika har 200 byer med innbyggerantall over 50 000 -tilsammen har vi en befolkning på over 50 millioner som lever i byer. Å redde dem unna truselen fra det som var onde And har skapt - å organisere rømningen av byene - det vil bli et ufattelig krevende til tak, større enn de folkeflytninger som fant sted i Europa etterat Hitler kom til makten. Ingen kan gi noe vitenskapelig mål for hva dette vil koste i penger - men noen har gjettet på 250 000 000 000 dollar.

Fordi Amerika er et industrialisert land med en stor befolkning konsentrert i utsatte byer, medfører atombomben at Amerikas militære stilling vil svekkes. Militærmakt vil i en mellomperiode ikke bli målt etter industri-, flate- eller luftstyrke, men etter antallet av byer med stor folketetthet. I denne mellomtiden vil f. eks. Englands stilling være nesten håpløs.

Et kappløp om utbyggingen av atomvåpenet vil snart nå klimaks. Hvis vi går inn for saken, kan vi skaffe oss et lager på 10 000 atombomber. Det kan andre stormakter også. Så snart fiendtligsinnede nasjoner har nok bomber til å ødelegge hverandres byer, vil man nettopp få en kapprustning som ender med at alle parter er likestillet. Den som skyter først, vinner.

Slike tanker leder vitenskapsmennene til å si at denne bomben må ikke bli brukt en gang til for noe som helst formal, ikke engang for å «opprettholde internasjonal lov og rett». La oss anta at en liten nasjon skulle begynne å handle ille mot sin nabo, til tross for internasjonale lover, traktater, eller alminnelig sømmelighet. Uansett hvor skyldig denne nasjons regjering er, - tror De at det vil være riktig av en stormakt eller av en internasjonal politistyrke å tilføye denne nasjon et slag som vil drepe titusener av uskyldige og lamme landets kultur og økonomi for generasjoner?

Intelligente mennesker sier «Nei!» Løsningen for menneskeheten ligger ikke i overveldende styrke - like lite som de enkelte personers sikkerhet i en storby ligger i deres kjennskap til Jiu-Jitsu eller deres dyktighet

I å kaste håndgranater. I fremtiden vil nasjoners sikkerhet, like så vel som var personlige sikkerhet, hvile på menneskehetens lover og samvittighet - understøttet av en våken verdens kontroll og fornuftig bruk av lette våpen.

Allikevel hører vitenskapsmenn i Washington folk tale om muligheten av en ny krig, og de leser eklæreringer fra generaler og admiraler som antyder at det kan komme en ny krig. La oss tenke litt på hva en ny krig vil bety (den må aldri komme!) - To viktige ting må vi huske ved bomben:

1. Den er langt kraftigere enn noe tidligere kjent våpen.

2.Den kan være det fullkomne overraskelsesvåpen.

De militære, som etter et amerikansk ordtak «forbereder seg på forrige krig», tenker ofte på bomben i forbindelse med luftvåpenet, tenker seg at den blir kastet fra et fly. Men den er meget mer egnet til å anvendes som ladning i en V-2 rakett som går fortere enn lyden.

England vet det er umulig med våre nåværende kunnskaper a angi noen metode til å stanse en V-2. V-2 raketten og atombomben er militært sett som skapt for hver andre. På det nåværende tidspunkt kan man ikke få en V-2 til å lande på et bestemt punkt, men den kan lande innen et visst område, og atombomben er et våpen som bare behøver å eksplodere innenfor et visst område rundt omkring for å ødelegge målet.

Men husk at hvis vi fremdeles skal tenke oss en verden hvor makt blir satt i rettens sted, er det enda mer sannsynlig at man anvender en forbedret type av atombomben som mine. En del kongressmedlemmer er for trege i oppfatningen til a skjønne at hvis en slik atombombe eksploderer midt på Washington Union jernbanestasjon, vil den kunne lage marmorstøv finere enn mel av hele Capitol.

Vi behøver ikke engang vite hvem som har laget bomben. Vi kune godt ha vært i diplomatisk konflikt med et land, og så var likevel bomben plasert der av et annet land. På denne måten kunne vi få noe helt nytt i verden – den «anonyme krig». Da ville en total blindhet ramme en verden som ikke ville åpne øynene for den nye tids muligheter.

Mang av oss trodde mulighetene Iå så klart i dagen at når menneskeheten så hva vitenskapen hadde frembrakt, ville den øyeblikkelig innse at dette var enden på krig, - at dette matte bli enden på all krig for tid og evighet. Da vi begynte på oppgaven med å fremstille atombomben, håpet vi at vi skulle oppdage og bevise at den var umulig å løse. Da vi så at det var mulig, arbeidet vi for å få bomben før Japan eller Tyskland. Vi trodde demokratiene ville bruke den med fornuft, for å stoppe den krigen som skulle gjøre slutt på alle kriger.

En mulighet var å kaste bomben på et eller annet øde sted i Japan bare for a vise at vi hadde den, og det kunne meget godt ha endt krigen. Når alt kommer til alt, overga Japan seg med en intakt hær, noe som viser at det er mulig å slå ut en nasjon psykologisk. Jeg er sikker på at en eneste slik bombe ville ha slått ut Japan, hvis de politiske ledere hadde vært i stand til å høre på deres atomfysikere. Øyensynlig hørte ikke japanerne mer på dem enn visse av våre ledere nå hører på Amerikas atomfysikere. Japanernes trege oppfatningsevne kom dem dyrt å stå. Ved Hiroshima ble mennesker drept. Ved Nagasaki begikk de selvmord. Ytterligere treghet i oppfatningen ville ha betydd enda større og forferdeligere masseselvmord.

Mange av oss har snakket med folk som har studert ødeleggelsene i Hiroshima og Nagasaki. De bekrefter vår tro på at det å gjøre slutt på denne trusel - denne trusel mot New Orleans eller London eller Paris - det er det viktigste i verden i dag. Som vitenskapsmennene ser det -og de er bemerkelsesverdig enige -er det bar en utvei: Verdenskontroll.

Litt etter litt mister vi våre opprinnelige illusjoner. Det fins ingen hemmelighet, det fins ikke noe forsvar. Bomben er forbløffende billig. Sammenlignet med omkostningene og effektiviteten av andre våpen, er bomben det billigste våpen i verden.

Når man taler om verdenskontroll, så taler man på en måte politikk. Jeg tror de fleste vitenskapsmenn foretrekker å betrakte sin egen interesse for visse ting som sosial årvåkenhet. Det er som om en bakteriolog hadde oppdaget en sykdom som kunne føre til en forferdelig epidemi. Han ville ikke være «politiker» fordi om han ba byens helseråd ta sine forholdsregler mot sykdommen. Han ville simpelthen vise alminnelig sømmelighet og sosial forståelse, når han pekte på hva hans oppdagelse betyr for folkehelsen. Derfor ber han om en kontrollkommisjon.

Tidligere er de fleste forsøk på å lage et internasjonalt samarbeid gått i stykker av en bestemt grunn: Den nasjonale suverenitet. De vil snart få høre meget om det. Ønsket om nasjonal suverenitet, en nasjons rett til å gjøre som den vii, la naturligvis bak den «vetorett» som ble gitt av sikkerhetsrådet i F.N., en vetorett som i praksis gjør det sittende råd ute av stand til å løse vårt problem. Man behøver ikke være politiker for å forstå at tanken om en verdenskontroll av atombomben står i konflikt med begrepet nasjonal suverenitet. Nasjonal suverenitet er å sammenligne med den frihet man har i sitt privatliv. Naturligvis liker nasjoner, i likhet med privatpersoner, nasjonal suverenitet, fordi det betyr frihet til å gjøre hva man vil uten at andre land blander seg opp i ens private affærer.

Vi er alle glade over at vi ikke lever i et land hvor Gestapo har rett til å komme inn i entreen og forlange og bli vist rundt i huset. Men hvis De visste at en eller annen sykdom herjet, og en sunnhetsinspektør kom for å besøke Dem, da tror jeg De ville ønske ham velkommen. For å unngå den frykteligste fare som noensinne har truet menneskeheten, må vi lære å gå gjennom verden med noe mindre frihet - forat vi ikke skal få hodene våre blåst av. I flere år har jeg vært en stemplet mann – sammen med hundrer av andre vitenskapsmenn. Vi er blitt omhyggelig overvåket og kontrollert. Hvis det opprettes en internasjonal politi- og inspeksjonsstyrke, vil det bety ytterligere kontroll av oss alle, men jeg kan forsikre Dem at vitenskapsmennene vi ønske disse restriksjonene velkommen, som en garanti for at det aldri mer skal eksplodere en atombombe i verden. Verden er blitt mindre, og svært meget mer eksplosiv.

Nå er vi alle stuet sammen i et eneste hus. Mens jeg skriver dette – og mens De leser det - tikker en tidsinnstilt bombe under gulvet. Nasjoner er samlet på et relativt meget lite område når vi tar i betraktning at dette er atomalderen med bomber og raketter som går hurtigere enn lyden. En atomkrigs eksplosjoner vil smadre dette hus som er var sivilisasjon - smadre det i en grad som er over var fatteevne.

De som overhodet tenker på en atom-kapprustning, de som brisker seg med slagskip og luftvåpen, de som snakker om å bruke nasjonale maktmidler for å opprettholde freden, de skjønner simpelthen ikke hvordan det står til i dette fryktens hus.

Tenk Dem to menn som står overfor hverandre med ladde maskingeværer. Begge er redde for at den andre vil skyte, og begge vet at den som skyter først vinner, det er ingen tvil om det. De bryr seg ikke om teknisk utstyr, de tenker heller ikke på å skaffe seg et større og bedre gevær, de tenker bare på at den som skyter først, vil vinne. Hvordan har det seg egentlig med den nasjonale suvrenitet - denne nasjonale suverenitet som vi ikke ville oppgi i San Francisco? Hvordan har det seg med friheten til å gjøre hva vi vil? Hvis vi har den, hva skal vi så si om «friheten fra frykt»?

I Washington hørte jeg ustanselig gjenlyd av gamle stridigheter mellom dem allierte. Det er vitnesbyrd om en ny nasjonalisme, - basert som alltid - på frykt. Mindre stater blir omslynget av stormaktene, enten fullstendig oppslukt eller bare ubeskyttet, eller skremt sammen av frykt. Hvis dere - folket - lar allting skure, vil vi kanskje se verden delt opp i to store interessesfærer, øst og vest, redde for hverandre, r e d e f o r e t e n e s t e u f o r s i k t i g o r d . - Er dette frihet frykt?

Vi vil spise angst, sove angst, leve angst og dø i angst.

Fordi atomenergien er grunnlaget for all energi i verden, er det liten hensikt å søke vitenskapelig forsvar mot dette våpen eller mot den fryktelige utvikling av radioaktive gasser.

Vi står nå endelig ansikt til ansikt med den kraft som, når man taler filosofisk, er den allmektigste i universet. Det kommer aldri til å bli bygd noen Maginotlinje mot denne universets uendelige kraft - sloppet løs av menneskets grenseløse oppfinnsomhet.

Vårt forsvar er k o n t r o l l.

Først og fremst, som foreslått i det anglo-amerikanske kommunike, må vi få en fri utveksling av vitenskapelige opplysninger. Når det gjelder å spalte atomer, noe som er basert på prinsipper som var velkjente og gjennomdiskuterte før krigen, så betyr ikke offentliggjø-

relsen av disse at så meget må oppgis. Disse prinsipper er ingen hemmelighet, men felles eie for alle de frie mennesker som vil umake seg med å studere den verden vi lever i.

Vi kunne meget vel gjenopprette den vitenskapelige frihet ved en verdensorganisasjon av vitenskapsmenn, hvor spesielt kjernefysikerne er representert.

Det er én meget heldig omstendighet ved alt dette. Ingen kan bli en dyktig atomfysiker i stand til a lede atom spaltingen eller bygge et atomanlegg, uten a gjennomgå en hel del studier. Dette studium må bli gjort i samarbeid med dyktige fysikere og ved bruk av ordentlige instrumenter, slike som f.eks. syklotroner. En blir ikke noen kjernefysiker som kan utføre skikkelig arbeid på området bare ved å studere alene i et bibliotek. Dette, og det faktum at vitenskapsmenn er blant de mest interriasjonaltsinnede mennesker, kan sikkert bli de viktigste faktorer når det gjelder arbeidet for å redde menneskeheten.

De fleste vitenskapsmenn mener at krig og nasjonale grenser er en trussel mot den sanne skaperånd som vitenskapen må ha for å leve. De hater krig, og de er forferdet over atombomben - fordi de kjenner dens muligheter.

Husk nå at hemmeligholdelsen av disse anlegg var oppnådd bare ved en nesten overmenneskelig anstrengelse og planlegging. Hvis verden gikk innfor frihet og ikke for hemmelighetskremmeri, ville en skjult produksjon av atombomber bli meget vanskelig.

Hvis stormaktene gir avkall på atomkrig og blir enige om internasjonal kontroll, vil vitenskapsmenn fra alle nasjoner ta denne forpliktelse alvorlig og straks si fra hvis enkelte grupper av atomfysikere skulle forsvinne. Da vårt problem er helt klart, tror jeg vi virkelig kan håpe på en ny patriotisme - ikke bundet til et enkelt land, men til hele menneskeheten. Det er denne patriotisme som skulle komme til uttrykk hvis en angriper ved hjelp av sine militære skulle forsøke å friste en gruppe kjernefysikere til i all hemmelighet å forråde en internasjonal overenskmst mot produksjon av atombomber. Dette tror jeg er et reelt håp, for jeg har hatt det hell å kjenne vitenskapsmenn fra mange land. Jeg vet at vi alle taler det samme språk, og vi kommer til å bli bundet fastere sammen enn noensinne, ved en felles frykt, en felles plikt og et felles håp.

En annen kjensgjerning som gir håp, er at i dag krever produksjonen av bombene store industrielle anlegg. Den krever forskjellige stoffer som er relativt sjeldne og som en inspeksjonsstyrke av ingeniører og vitenskapsmenn. forholdsvis lett vii kunne kontrollere. Selve størrelsen av disse anlegg, med deres behov for enorme forsyninger og for spesielle materialer og utstyr, vil være en hjelp for en verdenskontroll. Jeg tror ikke at det er over menneskelig evne å opprette en internasjonal kommisjon til å ta seg av disse ting og garantere verdens sjelefred. Vi har gjort det som syntes mange ganger vanskeligere.

Det er blitt meg fortalt at spørsmålet om en undersøkelseskommisjon, som ble brakt på bane iTruman-AttleeKing-kommunikeet, med ville ikke ble avgjort på grunn av «tekniske betenkeligheter». Jeg kunne til nød forstå politiske betenkeligheter grunnet på frykten for offentlighetens reaksjon mot utlendinger og fremmede som i så fall ville farte rundt i alle verdens land. Men jeg tror de fleste vitenskapsmenn mener at de tekniske vanskeligheter ved en inspeksjon er overkommelige. Jeg tror vi vil få meget mer diskusjon om internasjonal kontroll, og mens vitenskapsmennene diskuterer dette, håper jeg menneske heten vil fortsette å arbeide på å innstille seg på de politiske konsekvenser som dette vil medføre.

La oss nå se på Russland. Hvis De innser - og det gjør vitenskapsmennene - at russisk vitenskap i dag eier noen av de beste hjerner i verden, da tror jeg De vil forstå at det ikke vil vare lenge før de også vil mestre atomkraften. Naturligvis må de russiske ledere være redde for mulighetene ved denne kraf. Hva deres holdning angår, så la oss tenke på hvorledes vi ville kjenne det hvis de hadde dette fryktelige våpenet og vi ikke -hvis de hadde fått et midlertidig forsprang som vi visste at vi kunne innhente.

Jeg kan forestille meg et kommende møte mellom stor maktenes ledere og deres vitenskapsfolk. Jeg vet at de vitenskapelige rådgivere ville gjenspeile sine politiske lederes gode tro. Vitenskapsmennene ville ikke ha noen vanskeligheter for å forstå hverandre. Når de møtes, tror jeg deres råd vil være nesten enstemmig. Og jeg tror videre at det kunne lykkes, hvis de ble spurt, a løse dette skjebnesvangre spørsmål om frykt - og håp.

Intet land kjenner krigens ødeleggelser bedre enn Russland. Ingen har tapt mer mennesker og materiell. Russerne forsto denne krigen, og de vil forstå atomkrigen. Ingen som forstår atomkrigen, vil annet enn fred.

Dette er i sannhet Atombombeår 1. Det har begynt meget illevarslende. Vi må ikke kaste bort noen tid hvis vi ønsker å være i live i A. B. år 5 eller A. B. år 10.

Vi må støtte de av våre politiske ledere som er klar over at det er skjedd en revolusjon. Vi må høre omhyggelig på de ledere som gir oss sine beste ideer om hva vi skal gjøre med denne revolusjon. Vi må ta opp kampen mot dem som ennå tror at det som var godt nok for andre tidsaldre, vil også sikkert være godt nok for atomalderen. Ettersom menneskeheten litt etter litt begynner å forstå, vil vare problemer bli enklere. Men den aller farligste faktor av alle e r t i d e n.

For noen år tilbake sa en moderne profet at sivilisasjonen er et kappløp mellom opplysning og katastrofe. Dette «kappløp» var engang en talemåte. I dag er det k j e n s g j e r n i n g e n o v e r a l e k j e n s g j e r n i g e r!

I dette kappløpet mellom opplysning og katastrofe har atomkraften gitt katastrofen et fryktelig forsprang. Atomkrigen kan utløse djevelske krefter sa sterke at ingen gode makter kan stoppe dem. Gjør ingen feilgrep! Andre sivilisasjoner er gått under fordi menneskene ikke ville høre i tide. Husk at om Hitler hadde vært ute før oss med dette våpenet - som han var det med V-2 - ville Amerika i dag ha vårt en slaveprovins i en fascistisk verdensstat. I dag er vi ikke så meget i kappestrid med andre land - menneskeheten kappes med seg selv. Vær på vakt! Fordi vi ikke ville se sannheten i øynene, tillot menneskeheten at fascismen herjet Europa. Hvis vi nå fremdeles nekter å lære å samarbeide, vil det ikke bare være Europa, men hele verden som vil ligge i ruiner.

Hva vi ikke lærte av Hitler, må vi lære av Hiroshima.

Andre spørsmål må vente. Andre problemer får stå hen. Men tvekampen mellom menneskets evner til godt og til ondt - denne kampen er nær avgjørelsen. Bomben ligger klar. Tiden er knapp.

Der må handles hurtig. Der må tenkes klart.

Edel Havin Beukes

Atomkraft løser hverken klima- eller energiproblemene

Atomkraft er verken fornybar eller bærekraftig og er derfor ingen løsning på energi- eller klimaproblemene. Den krever store mengder vann og produksjonsprosessen er svært forurensende. Avfallsproblemet er ikke løst og sikkerhetsrisikoen lokalt og globalt er enorm, både når det gjelder ulykker og muligheten til produksjon av atomvåpen. Trusselen mot folkehelse og miljøet er derfor stor. Atomkraft er dessuten dyr og avhengig av massive offentlige subsidier.

Atomkraft er en feilinvestering

Da kappløpet om atomvåpen var i gang i 1950-årene, hadde flere land en felles interesse av. framstille atomenergi som en velsignelse. President Eisenhowers program "Atoms for Peace" var et genialt markedsføringsopplegg for atomreaktorer til sivile formål. Men samtidig ble det satset på reaktorer til militære formål eller på. kombinerte sivile- og militære anlegg. Militære formål ble imidlertid ikke betegnet som "Atoms for War", da folk flest var imot atomvåpen. Begrepet "fredelig atomkraft" ble derfor flittig brukt for å uskadeliggjøre den folkelige motstanden.

I tiden 1948-1998 brukte den amerikanske regjeringen 111,5 milliarder dollar bare på energiforskning og -utvikling. Atomindustrien fikk 60-70 milliarder dollar i subsidier, mye mer enn andre energiformer: Olje, gass og kull fikk 26 milliarder, vind, sol, vann og jordvarme fikk 12 milliarder. Energieffektivisering fikk 8 milliarder. I EU har atomkraft fått 61 prosent av forsknings og utviklingsstøtten til energi, selv om bare 13 prosent av regionens energiforbruk er basert på atomkraft. Omkostningene bare ved å bygge selve reaktoren er så store at investorene er uinteresserte, med mindre det bevilges store subsidier og andre ytelser fra samfunnet. Forbrukerne tar dermed en stor del av den økonomiske byrden for både den sivile og den militære siden av atomindustrien. At atomkraftverkene mottar betydelig støtte også over militære budsjetter, fikk jeg bekreftet i 1982 av en kontaktperson i det amerikanske energidepartementet (DOE). Departementet har ansvar både for atomenergi og atomvåpen.

Price-Anderson Act av 1957 begrenser forsikringstakerens ansvar til 100 millioner dollar og industriens ansvar til 9,1 milliarder dollar. Resten – en uviss sum - skal dekkes av skattebetalerne.

Dette er bare en del av et større subsidieprogram som antas være på 6,6 milliarder dollar årlig. I februar 2011 utga Union of Concerned Scientists en rapport med oversikt over alle subsidiene atomkraft har fått gjennom 50 år og hvilke subsidier som er ventet framover.

Subsidiene går til alle aspekter av prosessen: arbeidsplasser, landarealer, støtte til kapital, urangruvedrift, viderebehandling, anrikingsanlegg, kjølevann som brukes av atomreaktorene, forsikring ved ulykker, reaktorsikkerhet, atomvåpenspredning fra sivil sektor, reaktoravvikling, avfallsdeponering, eksisterende atomreaktorer og planlagte reaktorer.

Industrien har aldri vårt .økonomisk ansvarlig for uforutsette kostnader og risiko. Ved ulykker er det befolkningen som må ta alle omkostninger, mens industrien skummer fløten dersom driften av selve elektrisitetsproduksjonen fra reaktoren går godt. Når Atomindustrien markedsfører seg som billige energileverandører, blir vi ikke gjort oppmerksom på de store offentlige subsidiene og avskrivninger industrien mottar. FNs utviklingsprogram (UNDP) har kalt subsidiene en forvrengning av markedet. Nye aktører slipper ikke til på markedet, det blir mindre konkurranse og prisene holdes dermed på et høyt nivå.

De økonomiske konsekvensene av et reaktorhavarier så enorme at det ikke er mulig å forsikre seg mot dem. Tsjernobylkatastrofen kunne vært mye, mye verre enn den ble. Likevel viser den noe om hva befolkninger kan bli utsatt for, som død og helseskader, evakuering, flytting, forurensing av mat og vann, sosial oppløsning og miljøødeleggelser. Bare de .økonomiske konsekvensene av Fukushima katastrofen i Japan i 2011 vil bli enorme. Planene om bygge ut mange nye atomkraftverk globalt vil bli revurdert. Tyskland har bestemt seg for å avvikle sine atomkraftverk i årene som kommer. Også avvikling er dyrt. Kostnadene ved avviklingen av kraftverkene ventes å dreie seg om vel over 50 milliarder dollar.

Helse- og miljøskader fra de atomreaktorene som er i drift i Tyskland anslås til ca. 2,7 milliarder dollar om året og da er risikoen for atomvåpensprengning ikke tatt med.

Atomindustrien er en enorm byrde for land som trenger kvalifisert arbeidskraft på mange områder i samfunnet. Mange land, i sør har et stort behov for realfagutdannede folk til andre samfunnsområder å velge atomkraft vil da føre til at de gjør seg avhengige av utenlandske fagfolk som fremmer atomindustriens interesser.

Atomkraftverk løser ikke klimaproblemene

De senere år har atomindustrien bygget opp en myte om at atomkraft ikke gir drivhusgassutslipp og derfor er en ren og klimavennlig energikilde. Det slippes ikke ut karbondioksid gass CO2 fra reaktorpipen under normal drift, men det slippes imidlertid ut CO2 og andre klimagasser på alle stadier i produksjonsprosessen; fra gruvedriften og anrikingen, brenselsproduksjonen, konstruksjonen av anlegg og reaktorer og fra lagringen og transport. Det tyske Øko-instituttet bruker en modell kalt GEMIS for sammenligne utslipp og kostnader for forskjellige energikilder. Energien som brukes i produksjonsprosessen for uranbrenselet kommer hovedsakelig fra fossile energikilder, og det slippes ut CO2 flere steder i prosessen. I sin rapport "Greenhouse-Gas Emissions and Abatement Cost of Nuclear and Alternative Energy Options from a Life-Cycle perspective 2006" (2), har Økoinstituttet funnet et gjennomsnitt p. 31 gram CO2–utslipp pr. kWh elektrisitet hos tyske atomkraftverk. Dersom andre drivhusgasser tas med i regnestykket blir det 33 gram CO2 pr kWh. koinstituttet viser også til undersøkelser i andre land som har resultater på 30-60 gram pr. kWh og hele 120 gram dersom uraninnholdet i malmen er fra 0,1-1 prosent. Et tysk atomkraftverk av vanlig størrelse (1250MW) slipper indirekte ut 250.000 tonn CO2 pr. år som tilsvarer utslippene til et moderne gasskraftverk.

Dersom atomindustriens ønske om en storstilt satsing på atomenergi skulle innfris måtte det bygges mange flere atomkraftverk, noe som ville medføre store CO2-utslipp i den mangeårige bygge og etableringsfasen.

Det tyske Øko-instituttet utredning konkluderer med at det er lite å vinne når det gjelder klimagassutslipp ved å satse på. atomkraftverk til elektrisitetsproduksjon. Energieffektivisering og fornybare bærekraftige energikilder kommer mye bedre ut.

I klimadebatten har oppmerksomheten stort sett vårt konsentrert om karbonholdige klimagasser, først og fremst CO2. Men det er mange forskjellige typer klimagasser og en del av gassene er samtidig ozonskadelige. Freongassen KFK-114 tilhører klimagassene og ødelegger også ozonlaget. 93 prosent av de årlige utslippene av KFK-114-gass i USA kommer fra Pacudah-anrikingsanlegget i

Kentucky, et anlegg som behandler uran fra flere land, der iblant Australia.

Atomindustriens enorme vannbehov

Det kreves store mengder vann for å drive et atomkraftverk. Prinsippet for et vanlig atomkraftverk er å koke vann for å få vanndamp til drift av turbiner som via generatorer produserer elektrisitet. Vann er helt nødvendig i hele produksjonsprosessen og i selve reaktoren. I reaktoren er det også behov for flere kjølekretser med vann og i den ytterste kjølingen går vann inn og ut i direkte kontakt med naturen. Atomavfallet fra driften må også ha store mengder vann for å kjøle det ned over mange år.

Atomreaktorer med kjøletårn forbruker 80.000 liter vann pr. minutt fra elver, innsjøer eller havvann. Reaktorer uten kjøletårn bruker opp mot 2.000.000 liter pr. minutt før det sendes ut igjen. Da er vannet fem grader varmere enn da det ble tatt inn. Vannet inneholder dessuten ofte kjemikalier som blir brukt for å uskadeliggjøre organismer i kjølesystemet.

Rent vann er en mangelvare globalt. Klimaendringene og vannets syklus påvirker hverandre. Atomkraftverk er dermed en lite egnet energikilde i land i sør som har mangel på ferskvann, som har et varmt og tørt klima og lite vann til disposisjon til andre viktige formål. Selv i Frankrike, som har satset 99 voldsomt på atomkraftverk gjennom årene, førte en varmebølge i 2003 til at driften av atomreaktorene måtte reduseres og delvis stenges helt på grunn av vannmangel. Vann har dessuten mindre kjøleevne når det blir varmt i været. Staten Arizona i USA har også satset sterkt på atomkraftverk, men har store problemer med . skaffe vann. Atomkraftsatsingen bidrar i stor grad til uttapping og forurensning av grunnvannressursene der.

I en artikkel i Washington Post i 2008 skrev Mitch Weiss at atomkraftverk over hele det sørøstlige USA kunne bli tvunget til å bremse eller til midlertidig å stanse driften senere samme år, fordi elver og innsjøer som forsyner atomkraftverkene med store mengder vann til kjøling, tørker bort. USA hadde i 2008 104 atomkraftverk, 24 av disse var i områder som er utsatt for langvarig ekstrem tørke. (3)

Atomkraftverk er plassert ved innsjøer og elver og har inntaksrør som tar inn store mengder vann. Vannet fryktes å synke under rørenes inntaksnivå. Kommer de for lavt vil de få med seg slam fra bunnen, fisk og annet som kan tette igjen rørsystemene. Det er også et problem at vannet er for varmt på grunn av klimaforandringene som foregår. Kjølevannet som brukes i reaktorens indre krets blir forurenset av tritium, som er en radioaktiv isotop av grunnstoffet hydrogen. Vannmolekyler med tritium blir radioaktive. Noen atomreaktorer, blant annet i Frankrike og England, bruker CO_2 gass til kjøling, og utslipp herfra fører med seg den radioaktive isotopen av karbon kalt karbon-14. Grunnstoffene hydrogen og karbon er bestanddeler av de viktigste stoffene og prosessene i cellene hos planter, dyr og mennesker. Virkningene radioaktive isotoper av sentrale grunnstoff har i levende organismer blir sjelden tatt med i debatten om de helse- og miljømessige konsekvensene av atomenergi og atomvåpen.

Det radioaktive livet til tritium er ca. 200 år. Det vil være svært viktig å forhindre at radioaktive utgaver av hydrogen og karbonatomene bygger seg inn i blant annet molekylene til fett, karbohydrater og proteiner, som er sentrale næringsstoffer for alle levende organismer.

En ”atomvinter” kan gi en uopprettelig klimakatastrofe!

En massiv sprengning av atomvåpen kan påvirke klimaet slik at menneskeheten ikke kan overleve.

Atomvåpen og atomenergi produksjonen baserer seg på samme produksjonsprosess, slik at drift av atomkraftverk gir råstoff til atomvåpen.

To atombomber har allerede blitt brukt av USA mot befolkningen i Japan i 1945, atominstallasjoner har blitt bombet slik som Israels bombing av kjernefysiske anlegg i Irak og det foreligger trusler om . bombe Irans atomanlegg. Flere land har atomvåpen, USA, Russland, Storbritannia, Frankrike, Kina, Nord-Korea, India, Pakistan og Israel. Enkelte land mistenkes for . ville skaffe seg atomvåpen. Flere land har atomvåpen på sin jord, bl.a.er det amerikanske baser med atomvåpen i Italia, Tyrkia, Tyskland, Belgia og Nederland i samarbeid med vertslandet. Terrorister kan også skaffe seg atomvåpen på ulike måter. En atomvåpen katastrofe kan altså utløses med vilje, ved menneskelig og teknisk feil og en terroristgruppe kan bruke dem til utpresning.

”Vår felles framtid” kommenterte situasjonen for menneskeheten nå og i framtiden og viste at

det finnes kunnskap om at den militære sektor påvirker jordas miljø og klima, direkte og indirekte.

En atomvåpen eksplosjon vil være katastrofal, men skulle flere atomvåpen sprenges vil dette få enorme konsekvenser for klimaet på jorden. En "atomvinter" vil kunne oppstå. 300 forskere fra USA, Sovjetunionen og mer enn 30 andre land har pekt på denne muligheten i 1980-årene.

Teorien hevder at røyken og støvet som vil bli spydd ut i atmosfæren kan holde seg svevende en god stund og dermed hindre sollyset fra å nå ned til jordens overflate og forårsake en utstrakt og langvarig nedkjøling av landområder. Dette vil før alvorlige følger for plantelivet, for jordbruket og ødelegge matproduksjonen for de som har overlevd.

Våpenkappløp i verdensrommet og målrettede manipuleringer med klimaet for å skade motparten, kan gjøre ubotelig skade på menneskehetens overlevelse muligheter.

Det er derfor helt nødvendig at også den militære sektor og deres aktiviteter, som opprustning og krigføring og dettes virkning på helse og miljø blir en del av dagsorden og diskusjonene på FNs miljøkonferanser og andre viktige møter om klima, vann, mat og energiforhold.

Litteratur

1. Doug Koplow, Nuclear power: Still Not Viable without Subsidies, Union of Concerned Scientists, February 2011.
2. Uwe R. Fritsche: Comparison of Greenhouse-Gas Emissions and Abatement Cost of Nuclear and Alternative Energy Options from a Life-Cycle perspective 2006 . .koinstitut Darmstadt, www.oeko.de
3. Mitch Weiss, Tørke kan tvinge atomkraftverk til driftsstans. Washington Post, 24.8.2008.
4. Vår felles framtid. Verdenskommisjonen for miljø og utvikling. Tiden Norsk Forlag 1987.

Annen relevant litteratur

Nuclear power, only problems, no solutions: Fact and figures about nuclear power. European Petition Campaign against Nuclear Power, mars 2007.
Helen Caldicott, Nuclear power is not the answer. The New York Press, New York 2006.
Ole Mathismoen, Atomavfall ute når frosten tiner, Aftenposten 10.4.2007
NOU 1978: 35 A Kjernekraft og sikkerhet
CSD-14 møte i New York. Notater fra et møte WILPF, Grace, ForUM ,Nuclear Age Peace arrangerte 5.5.2006 om "Why environmentalists still oppose nuclear power. Nuclear Power is Not Sustainable for our health, our communities or our future."
Ingrid Brekke:"Ren kraft blir dyrt for Tyskland

Publisert i "Kvinneblikk på atomkraft", IKFF, 2012.

2014

Reaching Critical Will (RCW)

is the disarmament programme of the Women's International League for Peace and Freedom. WILPF created Reaching Critical Will in 1999 in order to promote and facilitate engagement of non-governmental actors in UN processes related to disarmament. RCW was designed to increase the quality and quantity of civil society preparation and participation in UN disarmament processes and of NGO interaction with governments and the United Nations; to provide timely and accurate reporting on all relevant conferences and initiatives so that those unable to attend can stay informed, and to maintain a comprehensive online archive of all statements, resolutions, and other primary documents on disarmament. RCW also produces research studies, reports, statements, fact sheets, and other publications on key issues relevant to disarmament, arms control, and militarism.

Reaching Critical Will currently has staff and interns in New York and Geneva, located near the United Nations in both cities. They undertake the organizing, facilitating, monitoring, reporting, coordinating, editing, and archiving necessary to maintain the project.

www.reachingcriticalwill.org

1942 / 2007

IKFF medlemmene Helga og Åsta Stene var blant de første som startet et opplysnings- og holdningsskapende arbeid for å få foreldre til å protestere mot Quislingregjeringens planer om en obligatorisk NS-tjeneste for ungdom. De tok kontakt med Sigrid Helliesen Lund. Sammen satte de opp et skriv som skulle spres til hjemmene. Gjennom kvinnenes kontaktnett - særlig det da forbudte Lærerinneforbundet - gikk kampanjen som en bølge over landet. Alt måtte foregå i det skjulte.

Foreldreaksjonen 1942
Mari Holboe Ruge

«§ 1. Enhver norsk gutt og jente skal for sin nasjonale skyld og for å tjene sitt folk og fedreland tjenestegjøre i Nasjonal samlings ungdomsfylking. Plikten til ungdomstjeneste begynner 1.januar det år tiårsalder fylles og opphører 31. desember det år attenårsalder nåes."» Lov om nasjonal ungdomstjeneste. 5.februar 1942.

«Quislingregjeringens» lov om Nasjonal Ungdomstjeneste førte til spontane reaksjoner fra lærere og foreldre. Helge og Åsta Stene var blant de første som startet et opplysnings- og holdningsskapende arbeid for å få foreldre til å protestere mot Quislingregjeringens planer om obligatorisk NS-tjeneste for ungdom. De tok kontakt med Sigrid Helliesen Lund. Sammen satte de opp et skriv som skulle spres til hjemmene. Gjennom kvinnenes kontaktnett – særlig det da forbudte Lærerinneforbundet – gikk kampanjen som en bølge over landet. Alt måtte foregå i det skjulte.

Foreldreaksjonen ble koordinert av en hemmelig komité av ledere i de forbudte kvinneorganisasjonene, for å hindre at norsk ungdom skulle registreres i ungdomstjenesten. Gjennom et utrolig effektivt hemmelig nettverk lyktes det å få over 200.000 foreldre til å sende dette protestbrevet til departementet 6. og 7. mars: *"Jeg ønsker ikke at mine barn skal delta i NSUFs ungdomstjeneste, da de retningslinjer som er trukket for dette arbeide strider mot min samvittighet."* [1] Det eksakte tallet på protester er aldri blitt fastslått, men en som arbeidet i departementet husker alle kleskurvene med protestbrev som ble båret inn i lokalene.

I første uke av mars 1942 kom det omtrent 250.000 signerte protestbrev fra foreldre i hele landet til Undervisningsdepartementet. Planene om ungdomstjeneste ble skrinlagt.
Det var en modig handling fra hver enkelt som underskrev brevet. Norge var på den tiden et militært styrt diktatur med reell risiko for fengsling og hard behandling for den som ytret seg kritisk offentlig.

Dette foregikk samtidig med "læreraksjonen", protesten mot at norske lærere skulle tvinges inn i en NS-fagforening. 1000 mannlige lærere ble arrestert, de fleste sendt på tvangsarbeid i Kirkenes i flere måneder. Den delen av holdningskampen er godt kjent i historiebøkene, og med god grunn. Kvinnenes aksjon er det derimot vanskelig å finne informasjon om. Men gjennom Helga Stenes egen beretning kan vi lese og lære om mulighetene for ikkevoldsarbeid også under okkupasjon. IKFF kan være stolt av at våre medlemmer hadde mot og kraft til ågjennomføre denne bragden.

1 Helga Stene: "Da mødrene gjorde opprør", Aftenposten 20. mars 1967. Stene har også beskrevet læreraksjonen i Aftenposten 19. februar 1967.

1949

Hva betyr Norges tilslutning til Atlanterhavspakten?

Noen artikler og innlegg
i debatten.
***

FORORD

Den 14. januar 1949 ble følgende henvendelse sendt over til den
norske regjeringen:

Norge står overfor viktige utenrikspolitiske avgjørelser som kan få skjebnesvangre følger for de internasjonale forhold.

En tilslutning til den påtenkte Atlanterhavspakt betyr en ytterligere til spissing av motsetningene mellom øst og vest.

Landsstyret for Norsk Gruppe av Internasjonal Kvinneliga for Fred og Frihet vil peke på betydningen av at en slik viktig avgjørelse som å binde Norge i en militærunion med Sambandsstatene blir tatt opp til en allsidig debatt. Vi mener at det norske folk i, samsvar med de demokratiske prinsipper som ligger til grunn for vår statsforfatning har krav på at ingen avgjørelse blir tatt før alle konsekvenser av dette skritt blir klarlagt for folket.

Det er ingen tilfeldighet at Norsk seksjon av Internasjonal Kvinneliga for Fred og Frihet var den første organisasjonen her hjemme som reiste en aksjon mot Norges tilslutning til Atlanterhavspakten.

I.K.F.F. har lange tradisjoner i det mellomfolkelige fredsarbeid, og at dette arbeid ikke har vært: betraktet som verdiløst viser den kjensgjerning at to av ligaens medlemmer er belønnet med Nobels fredspris.

Da Wilson satte opp sine 14 punkter for fredsslutningen under forrige verdenskrig 1914-1918; var han sterkt inspirert av et freds program som Kvinneligaens pionerer hadde utformet på sin kongress i Haag i 1915. Wilson hadde med stor interesse satt seg inn i dette programmet.

Fire år før Folkeforbundet ble opprettet, ba kvinnene om å få et internasjonalt råd av menn og kvinner som skulle behandle prinsippene for internasjonalt samarbeid. Størst vidsyn viste de ved å kreve et permanent råd som skulle undersøke og jevne ut motsetninger som oppsto av økonomisk konkurranse, handelsekspansjon, økende befolkning, politiske og sosiale forandringer.

Til denne kongressen, som var den første mellomfolkelige som ble holdt siden krigens utbrudd, var det møtt fram 1000 kvinner fra en rekke land, der i blant Norge. Kvinnene hadde trosset alle vansker for å komme sammen til drøfting av det ene store spørsmålet hva kan det gjøres for å få slutt på krigen og finne fram til et forhandlingsgrunnlag for en rettferdig og *varig fred.*

Kongressen besluttet å sende sine representanter ut til regjeringene i forskjellige land for å undersøke muligheten av en konferanse mellom de nøytrale land. Kvinnene mente disse hadde de største betingelser for å megle mellom de krigførende og finne fram til ·et forhandlingsgrunnlag for freden. Fjorten regjeringer fikk besøk av Kvinneligaens representanter, der iblant den norske. De samme ideene som dannet grunnsynet i det fredsprogrammet Kvinneligaens pionerer formet ut og propaganderte for i 1915 og årene framover,- lever videre i lnternasjonal Kvinneligas konstitusjon i dag, og - hva som kanskje har større betydning - de lever videre i De Forente Nasjoners charter.

Ligaens formålsparagraf lyder som følger:

lnternasjonal Kvinneliga for Fred og Frihet har som formål å samle kvinner av forskjellig politisk oppfatning og livssyn som er enige om i å arbeide for å bygge opp en varig fred ved å utforske, spre opplysning om og arbeide for å fjerne de politiske, sosiale, økonomiske og psykologiske årsakene til krig.

Ligaen arbeider i første rekke mot disse mål: Hel og universell avrustning, bortrydding av brutal vold som middel til å løse konflikter, fredelig oppgjør i alle tvister, oppbygging av en verdensorganisasjon for politisk, sosialt og økonomisk samarbeid mellom folkene. I bevisstheten om å disse mål ikke kan nås, og at virkelig og varig fred og sann frihet ikke kan eksistere i en verden der nasjoner og individer unytter hverandre, søker fordeler og vinning på bekostning av hverandre, ser ligaen det som sin plikt å framskynde ved ikke-voldelige midler den sosiale utvikling som innvarsler en ny verden, der sosial, økonomisk og politisk like rett for alle, uansett kjønn, rase eller livssyn er virkeliggjort.

Målet må være en økonomisk verdensordning under internasjonal kontroll, som arbeider for menneskehetens felles beste og ikke for den enkeltes vinning.

Den første betingelse for å få en slutt på krig og barbari er at det består et mellomfolkelig kontrollorgan som kan samordne de enkelte nasjoners særinteresser på det økonomiske, sosiale og politiske område. Bare gjennom et slikt overstatlig og upartisk organ kan en oppnå gjensidig kjennskap, forståelse og tillit mellom nasjonene. Uten et slikt ansvarlig tillitsvekkende organ vil mistenksomhet, frykt og aggresjon skape en krigspsykose hos mcmneskene som gjør frede1ige forhandlinger vanskelige og gir vind i seilene til de krefter som har interesse av opprustning og økt militarisering i alle land.

Da spørsmålet om Norges tilslutning til en militærallianse med Amerika og de vesteuropeiske land reiste seg, var det en selvfølge at Kvinneligaen måtte protestere. En politikk som uten videre deler verden i to fiendtlige blokker, vil en internasjonal fredsorganisasjon ikke kunne akseptere som realpolitikk. Den opprustning som uvegerlig følger med enhver militærallianse, hvor den ene dannes i verden, er det Kvinneligaens mål å bekjempe.

Menneskene i Sovjetunionen og menneskene i Amerika og de vestlige demokratier er ikke fiender og ønsker heller ikke å bli det. Alle som har opplevd den siste krigen og vet hva krig betyr, ønsker bare å få leve sitt liv i fred, hver i sitt land. I frihet fra frykt og i frihet fra nød. Norge kan ikke gå inn i en militærallianse med Amerika uten at dette vil bli oppfattet som en provokasjon overfor Sovjetunionen. En slik provokasjon vil skape hetsstemning og krigsfrykt i mange land. En vil få et unaturlig oppagitert fiendskap mellom folkene som vil øke mistilliten og vanskene i det mellomfolkelige samarbeid.

Kvinneligaen mener det er uforenlig med var demokratiske konstitusjons prinsipper at regjeringen treffer avgjørelser i en så viktig sak som det her dreier seg om, uten a ta hensyn til bele folkets mening og vilje. Derfor har Norsk gruppe av I.K.F.F. sendt sin henstilling til den norske regjering. Isamsvar med dene henstillingen holdt Kvinneligaen et diskusjonsmøte 19. januar med orienterende innledninger av en representant som går innfor pakten, professor Wilhelm Keilhau, og en representat som går mot den, helsedirektør Karl Evång.

Det så ut som dette møtet løsnet skredet for det frie ordskifte om Atlanterhavspakten. Tilstrømningen var langt større enn lokalet ga plass til. 18 talere tegnet seg med en gang til debatten. Presse diskusjonen kom i gang.

28. januar arrangerte Kvinneligaen på ny et massemøte, der over 1300 personer var til stede. Mange måtte gå uten å få plass. På møtet ble følgende uttalelse fremsatt av formannen for landsstyret i norsk gruppe av I.K.F.F., lektor Asny Alnres, vedtatt mot ca. 50 stemmer:

> Vi ønsker *ikke* at Norge skal slutte seg til Atlanterhavspakten
> fordi vi mener at dette vil utdype kløfet mellom øst og vest, og dermed øke faren for krig,
> fordi der vil spline Norden og skape splittelse i det norske folk,
> fordi det vii bety et mistillirsvorum til De Forente Nasjoner.

Vi mener Nordens oppgave er å gå foran i arbeidet for en fredelig løsning av alle mellomfolkelige konflikter og styrke De Forente Nasjoner.

Hvis forhandlingene med våre skandinaviske naboland om en felles linje ikke skulle føre fram, må Norges videre skritt nøye overveies, og det må gis god tid, slik at alle forhold kan bli klarlagt.

Det er videre i samsvar med henstillingen av 15. ds. at I.K.F.F. har samlet en del artikler og innlegg om Atlanterhavspakten som ved siden av a legge fram flest mulig kjensgjerninger og argumenter i debatten også tar klart standpunkt i overensstemmelse med det ved taker som I.K.F.F. har sendt over til Regjeringen.

*

Vi ikke bare tror, men ·vet at menneskene i dag har midler til å fjerne mortsetninger og urett uten våpen, dersom folkenes forhandlere er villige til å bøye seg for fornuften og hjertets tale. Den moderne vitenskap gir oss alle de fredens redskap vi trenger til å bygge vår verden på et hensiktsmessig, rettferdig økonomisk grunnlag - en verden fri fra nød, en verden fri fra frykt.

«Hvor store motsetningene enn er,» sier Roosevelt, «og hvor vanskelig en fredelig løsning enn kan synes å være, er jeg overbevist om at det ikke finnes ett problem som er så innviklet, eller hvis løsning presser så på at det ikke kan bli rettferdig løst ved at en bruker fomuft i stedet for a gripe til våpen.

Så lenge forhandlingene fortsetter, er det håp om at fomuften og besindigheten kan seire, slik at verden kan unngå å bli styrtet ut i en ny, vanvittig krig. Blir de først brutt, jages fomuften på dør og makten tar overhand. Og makten gir ingen løsning som kan komrne menneskeheten til gode i framtiden.»

*

Forhandlingene mellom de tre nordiske land er foreløpig avsluttet. Selv om enighet ikke ble oppnadd i første omgang, er det ingen grunn til å oppgi håpet om at fornuften og besindigheten kan seire.

ENNÅ ER DET TID

Av Trygve Bull.

Dette er en protest og en advarsel.

En protest mot den måte hvorpå en bestemt utenrikspolitisk kurs presses inn på vårt folk.

En advarsel til våre ansvarlige ledere mot å tro at de har det norske folks samtykke til den alliansepolitikk med en bestemt stormakts blokk som søkes trumfet igjennom.

Sant nok - formelt har vi hatt anledning til å ta saken opp i våre organisasjoner, i vår presse og på annen måte. Men hvor ofte har de innviede og ansvarlige gjort seg den møye å lytte seg fram til hva den menige mann og kvinne innerst inne mener om disse ting, hva vi føler om disse ting?

Hvor ofte er ikke vår instinktive motvilje mot diktaturet og ensrettingen og vår selvfølgelige kulturelle samhørighet med den vestlige verden blitt tolket som en tilslutning til den ene av de store maktgrupper?

Det norske folk ønsker ikke å bli oppslukt av Sovjet og ønsker ikke at vårt land skal besettes av den røde arme. Men det er ikke det samme som at vi ønsker på forhånd å ta parti i en hvilken som helst konflikt, om en hvilken som helst sak, på et hvilken som helst tidspunkt.

Tvertimot: Det er mange, mange, mange av oss som er overbevist om at ved på forhånd å ta parti øker vi umåtelig faren, nettopp noe slikt.

Og hvilke garantier kan de gi oss fra den annen side av havet?

Kan de gi oss noen reell garanti dersom de ikke far lov til å inn rette seg her i god tid på forhånd Og dersom vi gir dem lov - hva kan vi i sa tilfelle vente at den annen part vil si?

Vi er ved å gjøre om igjen Finnlands politikk fra 1939 bare med den forskjell at de hadde Tyskland _ - som var deres reserve i annen omgang - atskillig nærmere seg enn vi har Amerika.

Tror man at den norske industriarbeiderklasse eller at den norske jevne befolkning i det hele vil se rolig på at var regjering lar en fremmed stormakt okkupere deler av van territorium i fredstid? Tror man virkelig det?

Vi forsøkes kjørt inn i dette uten at vi har fatt høre alle de betenkeligheter som må ha gjort seg gjeldende også hos dem som sitter med ledelsen. Vi må nøye oss med lederartikler som foretar den mest primitive forenkling av problemene. Vi far aldri høre en redelig utredning om det svenske standpunkt. Tvertimot appelleres der til de banaleste fordommer mot vårt nabofolk, og til restene av agget som - tildels helt ufortjent - sitter igjen fordi vi hadde en forskjellig skjebne under krigen.

Den norske arbeiderbefolkning star ikke på noen måte enstemmig bak å foretrekke Atlanterhavsblokken framfor en nordisk blokk, ja ikke engang framfor en isolert norsk nøytralitet.

Hvor mange som mener det ene og hvor mange som mener det andre kan sikkert være tvilsomt. Men ett er ikke tvilsomt. Hvis vår partiledelse og vår regjering hadde tatt bevegelsen og folket med seg i sin fortrolighet i en ganske annen grad, hvis de ganske annerledes åpent hadde drøftet alternativene med oss uten å stikke hverken lys- eller skyggesider ved den ene eller annen linje under stol, da hadde de - så fremt de hadde fatt flertallet med seg - kunnet kreve av mindretallet den mest tingede lojalitet. For nasjonens enhet må gå foran nesten alt. Men hvis de framleis på samme måte som hittil vil lede oss med bind for øynene inn til den mest skjebnesvangre avgjørelse i vår historie, da risikerer vi at de en vakker dag finner at vårt folk, som ikke er gjort oppmerksom på hva alt dette innebærer reiser seg og spør : er det dette dere mente? Men dette er jo ikke blitt fortalt! Er det da rart at vi kommer ut i vanskeligheter? Dette har jo aldri vært med på! Og vi får et splittet folk.

Der tales om at vi ikke må oppleve et nytt 9. april. Nei, heist ikke. Men den styrke hadde vi den 9. april som kanskje var viktigere enn mange divisjoner: et enig folk. Vi var - praktisk talt - alle hellig forbitret fordi vi ble overfalt uten grunn. Skal vi igjen kunne stå samlet i en slik situasjon, må vi igjen med sikkerhet føle at vi har valgt vår vei etter rolige overlegg og med god samvittighet.

Når våre ledere møter i København om en uke, da skal de vite at hva de gjør for at Norden kan følge en samlet vei ikke bare vil forhindre en nordisk borgerkrig, men også vil være det beste middel til å holde det norske folk samlet.

Det er et meget betenkelig tegn at mange av de samme folk som ville føre Norge inn i en eventyrpolitikk under den finske vinterkrig i dag fører an i kampanjen for Atlanterhavsblokken.

Men ennå er det tid til å hindre at disse folk far oss inn på farlige veier, dobbelt farlige fordi de ikke er modnet i folkets sinn.

(Bergens Arbeiderblad, 17. jan. 1949.)

DET TREDJE ALTERNATIV

Av Karl Evang.

Arbeiderbladets leder 8. og 10. januar 1949 innbyr til ordskifte.

Jeg vil gjeme bidra med et par synspunkter.

Det stadig nærmere økonomiske samarbeid med vestmaktene, særlig USA, har ikke framkalt noen særlig diskusjon i vårt land. Det er klart for alle at dette også innebærer en sterkere politisk orientering mot vest, og også dette er stort sett godtatt som naturlig og nødvendig.

Det som ikke alle synes å være klar over, er at

det er en vesens forskjell mellom det som hittil er skjedd på det økonomiske og politiske område, og den militære allianse som det her er tale om at Norge kan bli innbudt til å slutte med en stormakt. Et slikt skritt, på tvers av all norsk tradisjon, krever i sannhet nøye ettertanke. Enkelte entusiastiske tilhengere av at Norge straks bør slutte seg til en Atlanterhavspakt i bindende former, framstiller det slik at det valg som foreligger for det norske folk i dag er valget mellom enten å slutte seg til «Øst» eller «Vest», eller å holde på den gamle nøytralitetslinjen. Slik nøytralitet sidestilles med isolasjon. Det betyr å sette seg selv utenfor og miste sin innflytelse, å flykte fra det ansvar som Norge og de andre nordiske land har i kampen for frihet, fred og folkenes selvbestemmelsesrett.

Den som stiller problemet i denne enkle og brutale form gjør seg så vidt jeg kan se enten skyldig i en grov fortegning av den situasjon som faktisk foreligger, eller han tar framtidige begivenheter på forskudd. Han resonnerer nemlig som om det var krig mellom USA og Sovjetsamveldet, eller som om en slik krig var helt uunngåelig, uansett hva det ellers kunne skje i verden.

La oss holde fast ved virkeligheten. Det er ikke krig mellom USA og Sovjet-Samveldet. Begge land har stadig mer uttrykkelig fram hevet sin fredsvilje. Hva framtia vil bringe, er i stor utstrekning en tros-sak, og kan ikke lett diskuteres. Men også der har vi enkelte holdepunkter. Det finnes vel en del mennesker som antar at en krig mellom de to stormaktene er uunngåelig, men det er all grunn til å tro at det store flertall bide av det russiske og amerikanske folk, og av folkene ellers i verden, har den faste tro og håp at krigen kan og må unngås. Den dype, sitrende krigsangst, som behersker store deler av verden, og som griper inn i det daglige liv for oss alle, , viser kanskje mer enn noe annet hvordan den alminnelige mann og kvinne verden over hater krigen og alt dens vesen. Sterke internasjonale organer arbeider med rasjonelle løsninger av motsetningene. Hittil har det lykkes å løse vanskene ad fredelig vei, selv om de har vært store. Andre internasjonale problemer er ennå uløst, men det har iallfall lykkes, tross de sterke reelle interesse-motsetninger, å hindre at striden er brutt ut i lys lue og er kommet utenfor kontroll.

Det finnes derfor et tredje alternativ, som i dag er den naturlige løsning for Norge og de andre skandinaviske land: fortsatt aktivt å arbeide for en fredelig løsning av de motsetninger som er til stede mellom stormaktene og andre land. Det må uttrykkelig slås en pæl gjennom den påstand at dette er det samme som nøytraliter i gammel forstand. Nøytralitetstanken slik som den behersket Norge og de andre nordiske land, særlig før den første verdenskrig, bygde på forestillingen om at et land ved egen vilje kunn bli stående utenfor krigshandlingene. I Norge, og formodentlig også i Danmark har et slikt synspunkt i dag visstnok meget få talsmenn. De fleste av oss er overbevist om at hvis det igjen bryter ut en verdenskonflikt, vil de nordiske land bli trukket inn. Da må vi slåss på den siden hvor vi mener vi hører hjemme, og bære var del av byrdene.

Det er derfor fusk i tankegangen når det gis inntrykk av at vi alt i dag må velge mellom nøytralitet eller det å ta parti. Vår naturlige vei er å fortsette det aktive, konstruktive arbeid for fredelige løsninger. Fred er tross alt det mest sannsynlige alternativ, og iallfall det eneste som det har noen verdi virkelig å konsentrere kreftene om: Av et slikt positive standpunkt til situasjonen følger på intet vis at Norge eller de nordiske land skulle innrette seg som om det ikke var vansker. Så lenge de internasjonale motsetninger er så sterke som nå, må derfor vårt beredskapsarbeid selvsagt føres vi dere, sivilt og militært, innenfor den økonomiske ramme som vi makter. Det ligger i sakens natur at når en ikke lenger følger den gamle nøytralitetslinje, må også beredskapsarbeidet ta en noe annen form. Så vel det sivile som det militære beredskap må, hvis det skal ha noen mening, tilpasses til at vi etter all sannsynlighet blir trukket inn hvis krigen skulle komme. Ennå hemmes faktisk vårt beredskaps arbeid på mange punkter av gammel nøytralitestankegang.

Ingen vil formodentlig beskylde meg for isolasjonisme eller for å sitte med sterke nasjonalistiske skylapper. Etter fattig evne og leilighet har jeg kjempet mot isolasjonismen i Norge, og har hatt høve til å ta del i det internasjonale samarbeid i noen utstrekning.

Jeg har tross alle skuffelser og tilbakeslag fått bekreftet min over bevisning om at det er mulig å bevare en verden i fred med økende sikkerhet, trygghet og velstand. Etter mitt skjønn har de nordiske land en særlig misjon i dette arbeid. De respekteres fordi de ikke står i noen «gruppe». Andre land lytter til deres ord fordi de ikke tilhører noen «blokk», hverken «Øst» eller «Vest». Her i ligger ikke fra vår side noen blåøyet, naiv fornektelse av de farlige motsetningene som eksisterer, men en erkjennelse av at en utjevning og kompromiss bare er mulig hvis det finnes folk som med en viss rett kan hevde at de, så langt deres evner og krefter rekker, er uavhengige. Det er ikke mange land i verden i dag som star i en slik stilling.

Denne uvurderlige posisjon ville vårt land miste om vi lot oss endelig innrullere på den ene eller andre siden. Vårt frisprak ville være tapt; våre ord ville ha mistet sin kraft. Fra nå av kunne vi også bare levere partsinnlegg. Ingen norsk regje-

ring - aller minst en arbeiderregjering - har rett til å forskusle denne vårt lands historiske oppgave nettopp nå. Heller enn å slutte oss til dem som hesblesende hevder at det sikkert blir en krig igjen, og som ved sin holdning øker muligheten for krig, bør vi solidarisere oss med de krefter i hvert av de store land som mener det er mulig å bevare freden. Trumans valg skulle her gi nye åpninger og nye muligheter for så vidt angår USA.

Ut av det hemmelige diplomatis tåkeheim serveres undertiden problemstillingen for oss omtrent i denne form: Norge må velge mellom nærmere beredskapssamarbeid med sine nordiske brorland, eller isolasjon fra resten av Norden og tilslutning til USA's makt sfære. Et land som er ledet av en arbeiderregjering bør da nøye overveie dette: den første verdenskrig, 1914-1918, sprengte den internasjonale arbeiderbevegelse, og drev framskrittsbevegelsene de fleste sider over på defensiven. Småkårsfolkets samarbeid tvers over landgrensene, som gjorde de økonomisk svake til en ubrytelig front under sosialismens store gjennombrudd i dette århundre, har det hittil ikke lykkes å få brakt i stand igjen. Vi vet alle hvem som svekkes og hvem som styrkes av dette forhold.

Reaksjonens seier i Tyskland, med alle dens følger, ville neppe vært tenkelig uten denne svekkelse av den internasjonale sosialistiske solidaritet. Heller ikke reaksjonens fortsatte maktposisjon etter den andre verdenskrigen ville vært tenkelig om arbeiderbevegelsen internasjonalt hadde stått mer enig og samlet. Vi står her etter mitt skjønn ved en av de fundamentale årsaker til usikkerheten og utryggheten i verden i dag.

Det finnes imidlertid rester tilbake av den gamle, sterke sosialistiske bygning. Ja, det er vel berettiget å gå så langt som til å si at et solid hjørne av bygningen ennå står igjen: Norden. Her finnes de tre skandinaviske land tross all forskjell, fellesoppfatninger og felles linjer, som gir styrke og garanti i det vanskelige videre arbeid fram over mot frihet, fred og sikkerhet. En gang for ikke så lenge siden het det ikke uten berettigelse at i Norden skulle frihets- og framtids ideene overvintre. Nå innbys vi !til å kaste dette på skraphaugen til fordel for en militærallianse med et land som - for å uttrykke seg forsiktig -iallfall står oss betydelig fjernere enn Danmark og Sverige.'

Når elvene går over sine bredder, og flommen omringer huset, kan en tvinges til å ta et destruktivt valg, til å forlate alt det en har bygd opp gjennom mage års slit, bare for å redde det nakne livet. Men ingen forstandig mann ville treffe et slikt valg før det var nødvendig. Da ville han bruke tida til å bygge demningene ut så flommen aldri kom. Det lar seg gjøre. Trodde han ikke det, ville han aldri bygge og bo der.

Å bryte det skandinaviske, sosialistiske samarbeid under innflytelse av øyeblikkets katastrofestemning tjener hverken vårt land eller andre. Sammen kan de nordiske demokratier yte bidrag av virkelig verdi til å bygge opp framtidens verden. Bare den som har mistet troen på seg selv og sine egne planer vil utslette dem før det trengs. Arbeiderbladet er i sin leder den 8. januar inne på et sentralt punkt: Det skjebnetunge valg vårt land nå innbys til å ta, må treffes på bredt demokratisk og forpliktende grunnlag. Dette må bety at det norske folk selv skal ta stilling til saka. Det hemmelige diplomatis tid må nå være forbi i denne sak. Altfor lenge har vi vært i uvitenhet om hva som virkelig foregikk. Det norske folk må ikke med bind for øynene ledes mot en avgjørelse som kan bli bestemmende for hele vår framtid. Derfor må de faktiske forhold fram til åpen diskusjon, før det tas endelig standpunkt. Vi må f.eks. vite: Hvor langt vil i tilfelle våre forpliktelser gå? Hvilken militær garanti vil og kan USA yte oss. Skal vi på den andre siden være forpliktet til å ta del i en eventuell krig på USA's side, uansett på hvilket grunnlag krigen stanes, av hvem den innledes og hvor den føres? De farligste urosentrer i verden i dag er formodentlig China, Spania, Indonesia.

Hellas, Palestina og Tyskland. Er det norske folks sympati i hvert av disse konfliktspørsmål så klart og enstydig i overensstemmelse med USA's politikk at det er forsvarlig å inngå bindende avtaler på det nåværende tidspunkt? Eller skal militærpakten med USA først tre i kraft i tilfelle Norge blir angrepet? Dette og mye mer trenger vi å vite før vi tar et standpunkt som kan binde Norge til å ta del i en krig, og som alt nå kan splitte folket innad, og isolere oss fra ett eller flere av vare nordiske brorfolk.

Konklusjon: Så lenge motsetningsforholdet mellom USA og Sovjet-Samveldet ikke er utjevnet, foreligger fare for krig. En tredje verdenskrig ville, uansett utfallet, høyst sannsynlig for bestandig bety opphør av Norge som selvstendig nasjonal enhet. Den første og grunnleggende oppgave for norsk utenrikspolitikk i dag må derfor være å sky alt som kan bidra til å skjerpe motsetningene, å vise tro på aktiv innsats for fred, å bernre en stilling som gjør det mulig å føre åpen og fri tale for et internasjonalt forum, å bevare samholdet med vare to nordiske brorfolk.

Så lenge den internasjonale situasjon er usikker, må vi legge opp vårt beredskap, sivilt og militært. så langt vår evne rekker. Også beredskapet må bygges opp, ikke på nøytralitetstankegang, men på den mulighet at vi blir trukket inn. Skal vi i dette beredskapsarbeid bli avhengig av noen, må det i første rekke være å ta vare nordiske brorfolk.

(Arbeiderbladet, Søndag 19. jan . 1949.)

2014

Womens power to stop war

Women's Power to Stop War is a movement created and led by the Women's International League for Peace and Freedom.

By joining the movement, you will be part of an international community of courageous women activists, who believe conflicts and wars cannot be stopped without the participation of women – and that it is time that women focus on and use their power to stop war.

Our aim is not just to stop war on women. No, we want to stop war on all human beings, who wish to live a life of peace and freedom.

Our weapons are dialogue, knowledge and insistence.

www.womenstopwar.org

1946

Historieundervisningen og mellom folkelig forståelse

Foredrag holt i Nobelsalen, Oslo, den 28. februar 1946 som ledd i fordragsrekke om «Oppdragelse til demokrati og fred», arrangert av Internasjonal kvinneliga for fred og frihet.

••

AV
HAAKON VIGANDER

Motsatte verdensanskuelser må ikke minske aktelsen for motstanderens person. Om synsmåtene til dem som tenker annerledes, politikk eller trosmessig, må en ikke bare tale uten hatefullhet, men det er likefram en av de fremste oppgaver for historieundervisningen å oppdra til forståelse av fremmede verdensanskuelser og der med til toleranse.»

Slik lød de avsluttende linjer om målet for historieundervisningen som det ble formet i undervisningsplanene for de høgre skolene i Preussen i 1920-årene, da sosialdemokratene satt med makten.

Sa gjør vi et sprang til undervisningsplanene for de høgre skolene i Hitlers tredje rike ti ar senere. Historieundervisningen, som hele skolen ellers, hadde til hovedoppgave «a forme det nasjonalsosialistiske menneske». Hvorledes det skulle være, fortalte fru Nic. Waal oss for 14 dager-siden, og vi har hat rik leilighet til se det frem fort i uhemmet frihet. I lys av dette hovedformål må vi lese følgende linjen om målet for historieundervisningen i Hitlers skoler:

«Historieundervisningens gjenstand er det tyske folk i dets egenart og storhet, i dets skjebnebestemte kamp om indre og ytre selvhevdelse. Historieundervisningen bygger på barnets naturgitte samhørighet med sitt folk og er, idet den lar historien framtre som folkenes skjebnebestemte kamp om tilværelsen, i særlig grad kalt til å oppdra ungdommen til ærefrykt for den store tyske fortid, til tro på ens eget folks misjon og framtid og (ja sa står det virkelig) til aktelse for andre folks livsrett.» Og på slutten heter det: «En hver dom må være båret av streng rettferdighet og ikke overskride de grenser som vitenskapelig soliditet, saklighet og sannferdighet setter. - -- Likevel har saklighet ikke noe til felles med den ansvarsløse holdning som vil forstå alt, og uriktig blir betegnet som «objektivitet». Ekte saklighet som grunnlag for historisk vurdering vil ikke lamme, men modne ungdommens politiske vilje.» Denne politiske vilje, den nådde da sin fullmodning i den glade offerdød for fedrelandet på slagmarken - en offerdød også historieundervisningen skulle forberede til. Det fremgår klart og tydelig nok av nazistisk pedagogisk litteratur.

Det kan være nyttig å stille opp mot hverandre disse to ulike

syn på historieundervisningen i begynnelsen av en redegjørelse for problemet historieundervisning og mellomfolkelig forståelse. Forståelses- og toleransesynet i de prøyssiske planene fra 1920-årene er nemlig et typisk nedslag av de krav om reform av historieundervisningen som ble ivrig drøftet rundt i verden i tiden etter første verdenskrigs slutt i 1918. Jeg skal straks komme tilbake til disse drøftinger. Og det nasjonalsosialistiske historiesynet minner oss om et par almene sannheter om historieundervisningen, som vi heist bør være klar over fra første stund. Skolen og dens historieundervisning kan bare hevde en meget relativ selvstendighet. Begge to vil alltid bære preg av det samfunn de skal tjene, og når vilkårene ligger til rette, når tidens kamp blir voldsom og uforsonlig nok, kan bade skole og historieundervisning bli helt slukt av et seirende parti og dets eneste saliggjørende troslære. Men, enda om det ikke gar sa vidt, må historieundervisningen alltid være på vakt mot alle særretninger som vil utnytte den. Historieundervisningen er nemlig bekvem til alskens propaganda. Nasjonalister og marxister, avholdsfolk, fredsfolk og kristenfolk - alle har de fingrene ute etter historielærebøkene og historietimene. Derfor er det nødvendig å si fra sa sterkt som mulig at i et demokratisk samfunn som vi oppfatter det, må ikke historieundervisningen misbrukes til noen

som helt ensidig propaganda eller spesiell moralopplæring. Men hvor gar her grensen mellom bruk og misbruk, og er det kanskje misbruk å ville stille historieundervisningen til forføyning for fremme av mellomfolkelig forståelse?

Vi kan ikke svare på det uten å vite hva vi egentlig vil med Vår historieundervisning. Målet har vært satt meget forskjellig gjennom tidene -som alt innledningsitatene fra tyske skoleplaner gav eksempler på - og det settes ulikt i våre dager også i forskjellige land. Men mer og mer har det syn vunnet fram i pedagogisk drøfting at målet må bestemmes ut fra fagets egenart, d. v. s. fra de verdier som bare historien kan gi elevene og ikke noe annet fag, eller iallfall verdier som historieundervisningen kan gi mye bedre enn noe annet fag. Sammen med geografi og naturfag hører historien til en faggruppe som er blitt kalt «orienteringsfagene». Deres hovedoppgave er og orienter elevene i tilværelse, historien skal da selvsagt orientere den i menneskeslektens liv på jorda fra de eldste tider til vare dager. Både fortidsliv og nåtidsliv hører med. Dette forhold understreker loven om våre høyere almenskoler av 1935 ved å kalle faget: historie og samfunnslære. Men bade i folke skole og høgre skole vil vi altså gi en dobbeltsidig orientering: i fortidsliv og i nåtidsliv, som jo er sprunget fram av fortidens og ofte bare kan forståes ut fra dette.

Til enhver orientering må det stilles to krav: den må være sannferdig; og den må være saklig. Lærebok og historielærer må derfor først og fremst prøve på å gjøre enhver tid og enhver historisk skikkelse forståelig ut fra tidens og personens egne forutsetninger og ikke bare blankt fordømme eller prise dem ut fra vare. Og når det gjelder dagsaktuelle innen- og utenrikspolitiske problemer, er det ikke historie-undervisningens oppgave i skolen å slå fast den rette løsning. Den skal - sa langt det for hvert alderstrin er mulig - lære elevene å gjøre greie for de ulike oppfatninger som rar, lære dem at en omstridt sak har minst to sider, som man må sette seg inn i, fordi det ikke finnes noen annen utvei om vi vil søke sannheten og nå til en selvstendig oppfatning. Elevene skal vennes til å kunne gjøre rede for en synsmåte som er en annen enn deres egen, eller den de kjenner fra sitt eget hjemlige miljø. Fru Ase Gruda Skard brukte den vending sist torsdag at ham i heimet skal vennes til «problematikk» når det gjelder dagliglivets fenomener. I skolens historieundervisning skal de også i noen grad vennes til å hanskes med problematikk når det gjelder historiens og det moderne samfunnslivs problemer.

En slik saklig og sannferdig historieundervisning, som søker å gjøre rett og skje til alle sider, vil i seg selv ha tendens til å virke til større forståelse når det gjelder andre land og andre folk. En slik historieundervisning vil ved sin egen iboende tyngde virke hen imot mellomfolkelig forståelse, vil skape vilkår i sinnet for vennskapelig og fredelig avgjørelse av stridsspørsmål mellom folkene. Det blir ikke en gang nødvendig å drive særskilt fredspropaganda i historietimene; en sann og forståelsesfull historieundervisning gir av seg selv sinnet mottakelig for fred og demokrati. Jeg kan da ikke se det annerledes enn at man er i pakt med historiens egen innerste egenart når det stilles krav om at historieundervisningen ikke skal vanskeliggjøre, men fremme forståelsen mellom folkene ved at i alle land skolens skildringer av andre folk og særskilt disses forhold til det egne landet gjennom tidene, blir sa sannferdige og rettvise som råd er.

Man kan si at det nettopp har vært ut fra kravet om en sann ferdig historieundervisning at fredsvennene har stilt historieundervisningen til ansvar. De har f.eks. sagt: Skolene underviser. for mye om krigshistorie og krigshelter, for lite om all fredelig kultur fremgang og arbeidslivets helteskikkelser. Og de har sagt: Historieundervisningen_ gir et falsk bilde av krigen, et glansbilde i strålende farger, som lokker ungdommen, mens skolen glemmer den annen side: krigens gru og glemmer å tale om fredsarbeidet, som også er et historisk faktum. Det er nå alment godtatt at slik kritikk har vært berettiget, men når mange fredsvenner har gatt sa langt at de vil ha krigshistorie og krigsskildringer skåret blankt vekk fra historieundervisningen, ja da kommer de selv i strid med sannhets krav. Historieundervisningen kan aldri stikke noe under stol og heller ikke den ting at krig har vært en yndlingssyssel for menneskene inntil denne dag.

Men ikke bare ved sin forskjellighet for krigshistorie og sirt dyrking av krigshelter har historieundervisningen i Europa i forrige hundreår fatt et visst ansvar for de to verdenskriger i vart hundre ar. Historieskrivningen og historieundervisningen ble i 1800-årene ofte ensidig nasjonal i sitt preg. Ens eget land stod i historiens og verdens sentrum.

I mange land - ikke minst hos stormaktene, med de angelsaksiske i første rekke -ble der i skolen mest bare undervist i ens eget lands historie, og verdenshistorien eksisterte i beste fall bare som et ubetydelig tillegg til

fedrelandets historie. Dessuten var hele anden i fremstillingen ensidig nasjonalpreget, ofte nok avgjort chauvinistisk. Direkte nedsettende dommer eller tilmed hatefulle uttalelser om andre folk var heller ingen sjeldenhet i europeisk læreboklitteratur.

Dette var ikke slik å forstå at historie bøker og historielærere bevisst var urettvise. Det var snarest sa at alle stilltiende gikk ut fra at ens eget folk var det ypperste og alltid hadde hatt moralen, retten og sannheten på sin side i alle konflikter ter med andre land Den historiske sannhet skiftet ganske enkelt med landegrensene. Hva der var uomtvistelig faktum i en tysk skole, var ofte nok løgn i en fransk. Helt lett for lærebokforfattere og lærere var det nå heller ikke alltid, for vitenskapsmennene på hver side av grensen la ofte nok i bitter vitenskapelig feide om hva sannheten var i et gitt tilfelle. Verre var det at selv der den moderne kritiske historieforskning var nådd fram til enighet om nye resultater, fortsatte hyppig de foreldede synsmåtene og de gamle misforståelsene å leve videre i skolestuene. Jeg minnes at jeg for en 10-12 år siden så gjennom et nytt manuskript til en Norges historie for folkeskolen, der alt kulturhistorisk stoff var innarbeidet på en ny og fortjenstfull måte av forfatteren, som var en eldre skolemester. Men fremstillingen av var politiske historie under foreningen med Danmark var helt foreldet og feilaktig. Det var klart nok at det hele gikk tilbake på den karikaturmessige skildring av Oldenborgerkongene som Ernst Sars gav i sitt stridsskrift av 1882, «Innledning til grunnloven». Men da jeg etterlyste forfatterens kilder, svarte han: «Vi lærte sånn på seminaret i min tid.»

Det var altså den gjennomgående sterke nasjonalistiske tendens i historielærebøkene som førte til krav om kraftig utrensking i internasjonal og folkeforsonende ånd, samtidig som kravet ble reist om nytt stoffutvalg. Dette stoffutvalg skulle både innføre mer kulturhistorie istedenfor den uforholdsmessige plass som var gitt stats og krigshistorien i de aller fleste lærebøker i alle land, og det skulle prøve på å få i stand bedre balanse mellom fedrelandshistorie og verdenshistorie, slik at andre folks bidrag til kulturfremskrittene kom klart fram. Alt for mye fikk en av lærebøkene i de store nasjoner det inntrykk at det i grunnen bare var deres egen nasjon som hadde brakt verden framover, ikke vekselvirkningen mellom mange innsatser fra mange land. Fredsvennene var de første som reiste disse kravene. Alt i 1890 tok Fredsforeningenes internasjonale union. til orde for en revisjon av skolebøkene, men større omfang og tyngde fikk kravene ikke for første verdenskrigs fireårige mareritt var forbi. I vide kretser i mange land var en da, som vi er det nå etter annen verdenskrig, fylt av ønsket om å hindre en ny krig, og en av de psykologiske årsaker til krigen fant man i den overdrevne nasjonalistiske tendens som gjennom historie- og geografitimene gjorde sitt til å forgifte forholdet mellom landene.

Det var naturlig at man særlig tok fatt på lærebøkene i historie og geografi, for når det gjelder dem, er undervisningen lettest å kontrollere, og lærebøkene er også det viktigste grunnlag for under visningen i timene. · Men selvsagt var man oppmerksom på at en også matte ha historie- og geografilærere med. den rette innstilling.

I 1920-årene grep sa all verdens fredsforeninger for alvor fatt i spørsmålet, og den ene nasjonale og internasjonale kongress og resolusjon løste av den andre. Det kan som honnør for arrangørene av disse torsdagsmøtene være rimelig å nevne at en av de foreninger som var først ute, var Den internasjonale kvinneliga for fred og frihet. I mai 1919 vendte den seg direkte til fredskonferansen i Versailles for å få opprettet et internasjonalt råd som skulle ta seg av oppdragelse og undervisning i den rette fredspregede ånd. I 1921 satte det amerikanske Carnegiefondet for mellomfolkelig fred ved sin Paris-avdeling i gang en omfattende undersøkelse av historie- og geografilærebøkene i alle land som hadde vært med i krigen, og resultatene ble siden offentliggjort i to bind på tilsammen en 1100 sider.

Etter fredsvennene kom pedagogene. Først kongressene for moraloppdragelse, som i 1921 satte på dagsordenen samme problem som er titelen på dette foredraget. En sammenslutning som heter Det internasjonale byrå for oppdragelse i Genève, kom deretter med{fra 1925), sammen med en rekke nasjonale og internasjonale lærerorganisasjoner, særskilt av folkeskolelærere. De lærte nå ofte samtidig til fredsvennene. Lærerne i de høgre skolene rundt om i verden var stort sett atskillig senere i avtrekket og kom langsomt og nølende etter. To kirkelige internasjonale sammenslutninger - som ingen av dem omfatter den romersk-katolske kirken -tok likeledes arbeidet opp og offentliggjorde i Sverige en bok med rapporter om nasjonalisme i historiske lærebøker fra 17 land.

Folkeforbundet, som i år skal endelig

gravlegges, ble med i dansen med sine folkeforbundsforeninger i en lang rekke land og især med sin «internasjonale kommission for intellektuelt samarbeid», som også hadde nasjonalkomiteer rundt om i landene, og det tilknyttede Institutt for intellektuelt samvirke i Paris.

I 1926 ble en internasjonal historiker-organisasjon dannet. To ar etter satte den ned en egen nemnd for historieundervisning. Denne samlet inn og lot trykke rapporter om historieundervisningen både i folkeskole (fra 55 land), høgre skole og universiteter.

Det ble altså en broket skare av fredsvenner, moralister, kirke folk, folkeforbundsfolk, historielærere og historiegranskere som med hverandre, om hverandre og på siden av hverandre samlet lærebøker og rapporter om lærebøker, vedtok ønskemål og reformforslag, mens Instituttet for intellektuelt samvirke i Paris trykte bøker om alt som var sagt og planlagt på alle møtene.

Men felttoget ble i høy grad fort som spredt fektning. I 1932 ble det derfor stiftet nok en internasjonal sammenslutning, som skulle samle alle -historiegranskere, fredsvenner og historielærere i alle skolearter. Den kalte seg «lnternasjonal konferanse for historie undervisning». Men for man fikk se om dette forsøk på samling ville føre fram, tok fredsoptimismens tid slutt, og arbeidet gikk i sta av seg selv.

Det viktigste resultat av alle drøftingene i mellomkrigstiden om historieundervisning og folkeforsoning var det at problemet for alvor var reist og var blitt grundig gjennomdrøftet. Diskusjonen satte også spor i leseplanene for historieundervisningen i flere land -vi har lært eksemplet fra Preussen. I atskillige land ble det uttrykkelig satt inn i planene at elevene skulle is kjennskap til det arbeid som var gjort for å fremme fred og forståelse mellom landene, ofte i den form at undervisning om Folkeforbundets organisasjon og arbeid ble påbudt. Dette var tilfelle også i vårt land. I vår nå gjeldende normalplan for byfolkeskolen som for landsfolkeskolen heter det uttrykkelig som punkt 4 under formuleringen av målet for historieundervisningen: «En skal hjelpe elevene til å forstå betydningen av samarbeid og fred mellom folkene.» I planene for det femårige gymnas heter det tilsvarende: «I sammenheng med historien eller samfunnslæren skal elevene få noe kjennskap til det som er gjort for å fremme viljen til fred og forståelse mellom folkene.»

Enkelte lærebøker skrevet ut fra reformkravene så også dagens lys, men en rekke av de praktiske reformforslag viste seg dødfødte, eller hadde ikke kommet ordentlig i sving, for stormskyene for annen verdenskrig samlet seg og for en tid blåste bort alt pusleri med lærebøker.

Av slike reformforslag skal jeg som eksempel nevne to. For det første et forslag om å gi ut en felles internasjonal lærebok i verdenshistorie, som altså skulle brukes i alle land. For det annet et forslag om et felles internasjonalt råd til granskning av nye lærebøker i alle land for å få fram den rette internasjonale ånd. Men så vidtgående internasjonalt samarbeid, med store inngrep i nasjonal selvbestemmelsesrett over lærebøkene, lot seg ikke gjennomføre. Atskillig beskjedene var en resolusjon som til slutt ble vedtatt både av råd og forsamling i Folkeforbundet og betegner toppen av Folkeforbundets innsats på dette område. Resolusjonen gikk ut på at nasjonalkomiteen for intellektuelt samvirke i hvert land kunne vende seg til nasjonalkomiteen i et annet land og be om å få rettet i historiske og geografiske lærebøker rent faktiske anførsler om sitt eget land som ikke var korrekte. Men man skulle ikke kunne be om retting der det gjaldt subjektive vurderinger av historiske fakta; Så det hele var beskjedent nok, og den lille adgang til revisjon som var åpnet, ble dessuten svært lite brukt. Planer om at Folkeforbundet skulle sette seg i spissen for en offisiell undersøkelse av lærebøkene i historie, samfunnslære og geografi; kom ikke lenger enn til forhandsdrøftinger;

På det første møte i 1932 av den internasjonale konferanse for historieundervisning jeg nevnte, ble det under stor begeistring anbefalt at franske og tyske historikere skulle ga sammen om å lage en handbok om fransk-tysk historisk mellomværende gjennom tidene. Men heller ikke dette ble realisert for siste krig.

Denne alminnelige opptatthet i mellomkrigstiden av en historieundervisning i folkeforsonende and, gjorde seg også gjeldende i vare nordiske land, og her nådde arbeidet ganske andre positive resultater ·enn annetsteds. Det var hos oss foreningene Norden som tok opp arbeidet. Det første spede tilløp kom på norsk tiltak i 1919, men hovedarbeidet ble gjort midt i 1930-årene, samtidig med at de søramerikanske republikker sluttet en traktat seg mellom om en lignende revisjon og samtidig med at arbeidet i Europa utenom Norden gikk i stå under

fascismens og nasjonalsosialismens fram marsj. I 1933 trådte sammen en nordisk felleskomité for historie undervisning med historiske fagnemnder i hvert av de fem land, Danmark, Finnland, Island, Norge, Sverige. Man var blitt enige om at hver fagnemnd skulle granske lærebøkene i historie i alle de andre land. Det ble i alt henimot 170 bind som ble gransket. Skriftlig kritikk og motkritikk ble utvekslet, og muntlige drøftinger fulgte. De prinsipielle gjensidige uttalelser ble trykt som «Foreningene Nordens historiske publikasjoner I» under titelen «Nordens läroböcker i historia». Som bind II i serien ble planlagt felles fremstillinger eller parallellfremstillinger av nordiske historikere om «Omstridte spørsmål i Nordens historie». Første del av dette verk utkom med denne tittel i 1940 og gjør rede for dansk-svensk-norske forbindelser fram til 1814. Annen del med samavhandlinger om forholdet mellom Sverige-Finnland, Norge-Island, Grønlands spørsmålet og Norge-Sverige 1814-1905 var kommet langt på vei da krigen stoppet det hele. Men her oppe hadde vi da begynt å realisere den tanke som aldri kom lenger enn til ønskestadiet mellom franske og tyske historikere i mellomkrigstiden.

Noen av erfaringene fra det nordiske samarbeide på historie undervisningens område tror jeg vil kunne få betydning for det fremtidige arbeidet også mellom andre land. Jeg skal nevne et par-tre ting. Det er for det første av en viss interesse at da danskene første gang - i 1921 -foreslo at hvert nordisk lands historiebøker skulle bli gjennomsett ikke av sitt eget lands, men av grannelandenes fag folk, da møtte forslaget motstand fra norsk side av redsel for utilbørlige inngrep i eget lands fulle selvbestemmelsesrett over sine egne lærerbøker. Vi står hverandre særegenheter i de tre nordiske konge riker, og vi hadde i 1921 ikke stått i våpen mot hverandre på over hundre år. Likevel hadde vi i Norge ikke riktig mot på for slaget om gjensidig granskning første gang det ble fremsatt. Da kan en lett tenke seg hvor vanskelig det kan bli å få lignende re visjon i gang mellom andre av verdens folk, der f.eks. som tyskere og franskmenn har stått i blodig strid med relativt korte mellom rom helt til i dag.

Så var det erfaring nr. 2. Da foreningene Nordens arbeid begynte i 1919, så til å begynne med hvert land på sine egne lære bøker for å se om de gjorde grannelandene urett. En dansk historisk professor, human og liberal og oppglødd for nordisk samfølelse, så gjennom de danske lærerbøker og erklærte at det ikke kunne være noe i dem som kunne støte grannelandene. Men da norske fagfolk sa gjennom de samme lærerbøkene, fant de mange småting som snertet vår egen ømfintlige nasjonalfølelse. Et par eksempler. I 1376 ble den norske kronprins valt til dansk konge etter morfaren, Valdemar Atterdag, og arvet så Norges trone etter sin far i 1380. Denne hending ble i flere danske lærerbøker omtalt slik: «Norge kom under Danmark i 1380.» Der stod i dem også gjerne fortalt om «den unge danske søhelt Petter Wessel» osv. Det viser seg altså at vi er ikke alltid så flinke til å sette oss inn i andre nasjoners følelser, og skal et folk få en omtale i et annet lands lærerbøker som ikke virker tendensiøst og sårende på det, må det selv få leilighet til å si fra hva det ville ønske uttrykt annerledes. Vi kommer til erfaring nr. 3. I godt og vel et ti-år for den gjensidige gransking satte inn her oppe, var der på nordiske historielærermøter og foreningene Nordens skolenemndsmøter og delegertmøter rettet pene henstillinger til forleggere og lærebokforfattere i de nordiske land Om å søke hjelp i grannelandene når de gav ut nye lærerbøker i historie og geografi. Alle stilte seg velvillige. Men det kom ingen ting ut av det. Det er den tredje erfaring: det nytter ikke med ønskemål og resolusjonsforslag alene, selv om alle er enige. Tregheten er for stor. Der må en praktisk organisasjonsform til, som i kraft av sin egen mekanisme tvinger til samarbeid.

Resultatene i de nordiske land kom først etter den omfattende gjensidige drøfting og da også bare fordi det samtidig ble av talt at alle nye opplag av gamle lærebøker og alle nye lærebøker i historie heretter skulle sendes til de historiske fagnemnder i grannelandene i korrektur for endelig trykning. Og det ble også gjort. Her i Norge satte Kirke- og Undervisningsdepartementet i 1938 endog som vilkår for godkjenning av nye lærebøker i Norgeshistorie at uttalelser fra grannelandene forelå. Selvsagt var det så vi selv som avgjorde hva hensyn vi skulle ta til kritikken fra fagfolkene i grannelandene. Men det var naturlig å følge den, også fordi vi ønsket at kritikken fra den norske fag nemnd, som på sin side leste gjennom svenske, finske og danske bøker i korrektur, skulle bli fulgt i de andre land. Praktisk talt alle forslag til endringer den norske nemnda har gjort, er det blitt tatt hensyn til i de endelige utgavene i de andre land. Jeg tror vi tør si at det ikke finnes et annet hjørne av verden der granne landenes historiske lærebøker er så omsorgsfulle i omtalen av hver andre som de nå er det i Norden. Krigen har naturligvis også her betydd et avbrekk, men jeg håper vi snart kan ta samarbeidet opp igjen. Når det gjelder det kulturhistoriske innslag i vare norske lærebøker,

er vi også godt på vei, som i mange andre land. I det hele tror jeg ikke omleggingen av stoffutvalget i de historiske lærebøker vil by noe særlig vanskelig problem rundt om i landene i tiden som kommer. Langt vanskeligere vil det bli å unngå hate fulle uttalelser og sårende vendinger og nå fram til respektfull og velvillig omtale av alle folk, også av dem som har vært ens eget lands fiender i den siste krigen. Vi far ikke glemme at følelsene mellom mange nasjoner atter er i opprør, og tanker om hat og hevn fremherskende i mange sinn. Jeg skal gi et eksempel på hvorledes tyskerne ble omtalt i en belgisk lærebok fra 1921, altså like etter første verdenskrig. Der stod en lang karakteristikk av tysk nasjonalitet og tysk and, og ordene lyste av hat. En smakebit: «Uten for Folkenes Forbund star tyskerne, disse forbrytere som under hele historiens gang alltid har vært fredsforstyrrerne i verden.» Vi kan i dag i Norge meget vel forstå denne tonen, og det spørs om vi selv kan unngå den i vare lærebøker. Det tjener belgierne til all ære at hele det avsnitt jeg siterte en bete fra, forsvant igjen med en ny utgave av boka fra 1926. Kanskje noen vil si: Vi kan da ikke tale med godvilje i vare lærebøker om tyskernes overgrep mot Norge og nordmenn i den siste krigen. Selvsagt ikke. Men vi må prøve om vi ikke har selv beherskelse nok til å avholde oss fra skjellsord mot den tyske nasjon som helhet. La hendingene og misgjerningene tale for seg selv, men la oss ikke utnytte dem til generelle dommer, som rammer alle tyskere til alle tider.

Med dette er vi inne på de prinsipielle krav som kan rettes til omtalen av andre folk i lærebøker. Jeg skal nevne noen av de viktigste, med eksempler mest hentet fra nordiske lærebøker. Som et første krav kan en gjerne Sette dette Vi nå nettopp var inne på. *Generelle dommer om et annet folk ber mest mulig unngås, og direkte nedsettende dommer og vendinger som virker sårende i det annet land, må plukkes vekk.*

I en svensk lærebok hette det den gang den hie gransket, om unionskampenene like etter ar 1500: «Som vanligt visade danskarne sig overlagsna når det gallde att snarja motstandaren genom sluga underhandlingar, men på faltet redde sig svenskarne gott.» De ser forfatteren gar ut fra at svenskere alltid er ærlige og de beste «krigsbussar», danskene alltid lure rever, lite til å stole på. Og det må bli dette inntrykk som fester seg hos eleven. En liten opplevelse jeg selv hadde som 9-10 års skolegutt, synes jeg også er meget illustrerende. Så sent som i begynnelsen av dette hundreår gikk i Bergen de som skulle inn på Bergens Katedralskole i første middelklasse ikke på folkeskolen, men på egne finere private forskoler, eller «madamskoler» som vi gutter kalte dem, fordi de ble drevet av eldre damer. På min madamskole hadde jeg i 4. og 5. klasse en frøken som var storartet til å fortelle historie for barn. Jeg husker den dag i dag hvorledes hun fortalte om Svolderslaget etter Snorre. De husker da skipene er bundet sammen til slag ved Svolder, og Olav Tryggvasson star i løftingen på Ormen Lange i sin røde kjortel med forgylt skjold og red gull hjelm og mønstrer de tre fiendtlige hærflokkene som legger til slag mot ham. Om danene sier han: «De blautingene er jeg ikke redd for, det er ikke noe mot i danene.» Om svearne: «Det var bedre for svearne om de satt hjemme og slikket blotbollene sine, enn at de går her mot Ormen under våpnene til dere.» Og sa kommer det til slutt om Eirik Jarl, nordmannen: «Han synes vel han har god grunn til å møte oss, og der kan vi vente oss en kvass strid. De er nordmenn som vi selv.» Jeg husker enda hvor hjertet svulmet i brystet i selvfølgelig stolt enighet da frøken så de er nordmenn som vi selv. Ja, de var nordmenn og de beste av alle! Og jeg kan forsikre Dem at jeg siden lenge var salig overbevist om at svensker og særlig dansker -de blautingene - ikke dugde til å slåss. Selv likte jeg heller ikke å slåss forresten, for jeg var alltid en av de svakeste i klassen. Men jeg ville gjerne vinne jeg og, så da jeg en tid etter tilfeldigvis traff en jevnaldrende og noenlunde jevnhøy dansk gutt, varte det ikke lenge for jeg nokså kontant røk på ham. Hadde jeg ikke selve sagaens ord for at han var et lett bytte?

Skal en slik skildring som Snorres her brukes i skolen, sa må det ikke gjøres uten at en samtidig spør om det er noen som heist grunn til å tro at nordmenn i vikingtiden var bedre krigere enn dansker og svensker, og elevene må ledes til å forstå at nasjonalskrytet i Norge er like gammelt som nasjonalfølelsen.

I de to eksemplene jeg nå har gitt, var dommen over granne folk åpenbar nok, akkurat som i eksemplet fra Belgia. Men den kan også ligge der mere underfundig og underforstått. I en norsk gymnasiebok hette det tidligere under behandlingen av unionsstridene med Sverige i slutten av 1800-årene: «Overfor de norske krav om en rettferdigere ordning av de utenrikske forhold, oppstilte svenskene motkrav, som o.s.v.» En «rettferdigere» ordning -. det ligger i det en, muligens ubevisst, siktelse mot svenskene for urett ferdighet. Sannheten er selvsagt den at også svenskene ønsket en «rettferdig» ordning. Men det var det slemme at det som stod som «rettferdighet» i det ene land, ble følt som «urettferdighet» det annet.

Et galt inntrykk av et annet folk kan det også bli enda om det som star i og for seg er ganske riktig. I begynnelsen av 30-årene var jeg to ganger i Polen og ble mektig imponert over den vilje jeg møtte, til å reise landet igjen under dets nye selvstendighet som stat. Men der var jo ting som vi nordmenn ville gjøre annerledes, kanskje bare fordi vi er annerledes. I en samtale med en norsk akademi her her hjemme lot jeg falle en bemerkning om at polakkenes sans for organisasjon syntes å være en annen enn var. «Polakker ja,» sa han, full av forakt i tonen. «Det har aldri vært annet enn polsk riksdag med dem.» Jeg tror at omtrent det eneste noen norsk student kusker om Polen fra historietimene på skolen er dette med liberum veto på den polske riksdag - hver adelsmanns rett til å stanse et hvert forslag med sitt nei. Og slutningen blir lett den: polakkene har vært et folk· som ingenting har fatt utrettet, de duger ikke. Det ville vært bra om vare lærebøker også fortalte noe annet om Polen, som kunne bringe balanse i erindringsbildet. F.eks. at det var en polsk hær som engang (i 1683) reddet Wien fra å bli tatt av tyrkene, eller at madame Curie var polakkinne.

Og sa et siste eksempel på indirekte nedsettende dommer. Norgeshistorier for folkeskolen hette det imellom at svenskene bar se at som «villmenn» under svenske innfall i Norge på Sjuårskrigens tid i 1500-årene. Det er høyst sannsynlig at de det gjorde. Det er ikke det. Men der stod aldri et ord om at nordmenn og dansker gjorde innfall i svenske grenselandskap og brente og herjet akkurat på samme maten. Vi var alle fullstendig like gode eller like slette, hva De vil, og alle parter forte krig som krig hie fort den gang. Det er det elevene skal lære, for da lærer de an forstå. Man må ikke tåle dobbeltmoralen - «bare jeg, ikke du»-moralen. Enhver historisk lærebokforfatter og enhver historielærer, like gyldig skoletrinnet, må være oppmerksom på det ansvar han har for elevenes senere, ofte ubevisste, dom om andre nasjoner. Denne ansvarsbevissthet er belt 'avgjørende, og det er derfor jeg har opp holdt meg sa lenge ved dette punkt. For det er nå en gang slik at elever senere glemmer enkeltheter, navn og årstall de lærte på skolen, men dommen, kanskje en foraktelig dom om et annet folk som historieundervisningen bunnfelte i deres sjel, den kan dukke opp siden fra det ubevisste og bli drivkraft.

Et annet hovedkrav er dette: *Alle faktiske opplysninger om andre lands historie skal være riktige og á jour med historiegranskingen.* Heller ikke her er det tilstrekkelig at en enkelt kjensgjerning i seg selv er riktig; den må komme i riktig sammenheng og mot riktig bakgrunn, så *helhetsinntrykket blir rett.* Har en lærebok ikke plass til det, far opplysningen heller sløyfes. Her kan jeg også ta et norsk eksempel. Et par norske lærebøker nevnte at svenskene under den nordiske sjuårskrig brukte domkirken i Trondheim til stall for hestene sine. Altså ikke annet enn en kunne vente seg av «villmenn». Nå er kildegrunnlaget for denne beretning meget skrøpelig, men la ga at den er rett. Likevel må inntrykket bli ganske galt når det ikke samtidig fortelles at langskipet, der hestene skal ha stått, lå i ruiner på Sjuårskrigens tid. Men hva gjør man sa med alle de konfliktsituasjoner der to land innbitt opererer med hver sin historiske sannhet, hver sin «rett ferdighet»? Med det spørsmål kommer vi til det 3. og siste krav jeg vil nevne: *Kan en ikke nå fram til en neytral fremstilling som begge parter kan godta, sa skal det annet lands synspunkt også gjengis, årlig og saklig.*

Tenk på uttrykket «en rettferdigere ordning» som jeg nevnte ovenfor fra unionsstridens dager mellom Norge og Sverige. Der fikk det enten hete «en fra norsk synspunkt rettferdigere ordning» eller en kunne nøye seg med å si «svenskene ville ikke gå med på en ny-ordning uten motkrav». Både den norske og svenske fag nemnd var under forhandlingene i 30-årene enig om at under frem stillingen av 1905's historie må det klart komme fram i lærebøkene i begge land at både Sverige og Norge mente seg å ha et rettsstandpunkt. Og i det at vi i vare bøker gjengir det svenske rettssynet, ligger ikke at vi godtar det og oppgir vart eget.

Ved vårt universitet ble i 20-årene en gang gitt en oppgave til embetseksamen i historie om opphevelsen av den norsk-svenske union i 1905. Det var føyd til: «Norsk og svensk standpunkt.» Det er den rette veien. Riktignok avslørte oppgaven at mange norske studenter hadde sørgelig liten greie på det svenske stand' punktet. Både Universitet og lærerskoler har her undervisningsmessige plikter som de like så litt som skolen må forsømme.

Under dette punkt hører også all strid om nasjonaliteten til kjente historiske personer. Vi har hatt mye av den i Norden, Det lar seg ikke nekte at der har vært en viss tendens i danske lære bøker, som alt berørt til å gjøre nordmenn som Tordenskjold og Holberg til dansker. I svenske lærebøker ble ofte Runeberg og Topelius regnet som svenske skalder, «ehurru de levde i Finland», som en svensk lærebok med naiv tydelighet uttrykte det. Eller de fortalte i all fall

ikke at adelsslekten Horn, Karl Gustav Armfelt, brødrene Sprengtporten, Adlerkreutz og andre stammet fra Finnland. I alle slike tilfeller bør hvert land få hva det tilkommer. Men sa har vi de tilfeller der nasjonaliteten kan være tvilsom. Tyskere og polakker sloss om Copemikus. Norske bøker glemmer ikke å fortelle at Leiv Eiriksson, Amerikas oppdager, var sønn av Eirik Raude, som stammet fra Jæren i Norge, men de fortier ofte at Leiv selv var født på Island, som i 70 år hadde vært eget stats samfunn da han foretok sin navnkundige ferd. Danske bøker opplyser gjerne at Hans Egede, Grønlands apostel, var av dansk slekt, norske lærebøker hefter seg ved at han var født i Norge. I slike tilfeller er det ene rette å gi alle opplysninger eller så overhodet ikke berøre nasjonalitetsspørsmålet.

Arbeidet med å få gjennomført i historielærebøkene disse tre hovedprinsippene jeg nå har gjort rede for, må tas opp igjen, og historielærerne må vinnes for en objektiv, forståelsesfull historie undervisning både under sin faglige og pedagogiske utdannelse. Det blir ikke sa lett å knytte trådene igjen. I pakten for De forente nasjoner står det uttrykkelig at denne nye verdensorganisasjon av stater interesserer seg for å fremme mellomfolkelig samvirke også i undervisningsmessigst og kulturell henseende («international cultural and educational co-operation»-pakten for de forente nasjoner, artikkel 55). Denne side av de forente nasjoners arbeid er også under organisasjon nå («UnesCO» - d.-e. United nations' educational, scientific; cultural organization, De forente nasjoners organisasjon for undervisningsmessige, vitenskapelige og kulturelle spørsmål). Denne nye organisasjon vil forhåpentlig bety en ny samlende sentralledelse, som kan gi impulser også for løsningen av det problem vi har syslet med her i kveld. Men personlig har jeg mest tro på at saken må ordnes to og to land imellom på lignende måte som vi har gjort det i de nordiske land. Kan Internasjonal kvinne liga for fred og frihet gjennom sine nasjonale organisasjoner bidra til å få slikt to-sidig samarbeid i stand, vil den sikkert gjøre en god gjerning med det.

La oss så til aller sist spørre hva forventninger vi kan stille til en verden der alle historiebøker er skrevet, og alle historielærere underviser i samsvar med idealkravene til saklig, sannferdig og rettvis omtale av alt internasjonalt mellomværende mellom folkene. Vi må være på det rene med at det som selv den mest fullkomne historieundervisning kan yte for mellomfolkelig forståelse og forsoning, er meget begrenset. Jeg minnes en samtale med en britisk diplomat i 20-årene. Jeg var ung og oppglødd for alt som kunne øke kjennskapet og dermed vennskapet til andre folk. Det gjaldt ikke bare historieundervisning, men elevutveksling og elevbrevveksling og annet samkvem mellom ungdom fra forskjellige land. Jag glemmer ikke hans tørre kommentar: «Well, you see, there are people, the more you see of them, the less 'you like them.» Det er ikke alltid forståelse og forklaring fører til godvilje i sinnet. Vi kan kanskje forklare og forstå hvorledes nazismen ble som den var, men kan vi like den for det?

Og så er det dette spørsmålet: Hvor stor prosent av befolkningen i et land er intellektuelt så godt utrustet at den kan få korrekt oversikt over ulike standpunkter og treffe et selvstendig valg? De husker historien om tyskeren som under krigen spurte en nordmann om det virkelig var så at før krigen kunne man i Norge skrive mot regjeringen i avisene våre og hevde forskjellige standpunkter der. Jo da, slik var det, forsikret nordmannen. Men hvorledes kunne dere da vite hva der er rett? spurte tyskeren. Selve sjels utrustningen hos et folk, dets mulighet for å delta i eller iallfall ha utbytte av tankeutvekslingen i et demokratisk og tolerant samfunn, har vi, tror jeg, syslet alt for lite med. Det kan være at nokså mange i et demokratisk samfunn i virkeligheten star like hjelpeløse som denne tyskeren overfor alle vare krav om å diskutere sakene og gjøre seg opp en mening, og er meget bedre egnet for å sverge til magisterens ord og klynge seg til ledere som bare krever tro og tillit, ikke tenkning. Vi må ta opp problemet om graden og om fanget av mottakelighet for den oppdragelse til kunnskapsfundert innsikt og selvstendig vurderingsevne som i virkeligheten er forut setningen for et sant demokratisk samfunn.

Til dette kommer så den ting at andre krefter enn de psykologiske -økonomiske, sosiale, politiske - kan drive til krig, selv om krigen er løsnet i sinnene. Våre sinn kan drives dit de ikke vil. Men så viktig er det for verden å nå til fredelige løsninger av mellomfolkelige interessekonflikter at ikke noe middel må lates uforsøkt. Også det lille stein som historieundervisningen kan føye inn i byggverket, må vi se til å få båret fram på plass.

1950

Moral Courage Gertrude Baer
(Secretary General of WILPF)

The generation which was instrumental in founding the Women's International League for Peace and Freedom has gone from us, alas, or retired from active work. We loved, revered and followed the noble pioneers because they were bold and daring in the serious crises of their time. Their actions were marked by great moral courage -- a distinction as rare then as it is to-day when mediocrity thrives on the mediocrity and cowardice of the many who are neither able nor willing to cope with the complex and perplexing tasks of our epoch.

Moral courage means many things.

It means that intellectual and moral independence which accomplishes the task whatever the odds against it.

It means freedom from the shackles of fear and fickleness, bigotry and hypocrisy.

It means that boldness of imagination which conceives ways and means of action not dreamed of by the many.

It means the determination to express one's conviction even if ridiculed by those who call themselves friends.

It means that clarity of mind which knows how to distinguish between right and wrong without waiting for other to take their stand.

It means the fight for and the defense of Right wherever and in whatever form it presents itself even if nobody else is willing and morally strong enough to stand by.

Silence in the face of evil is often connivance with evil. The conspiracy of silence may even be worse than evil itself because that conspiracy often stems from the desire not to know.

Moral courage is not afraid of the truth. It seek the truth, never hushes it up Moral courage means that integrity of character which inspires confidence and purifies the air like a good breeze that clears away musty smells.

Moral courage disperses the stifling fog that rises from the poisonous morass of hearsay, rumors, suspicion, lies and slander and breeds the dangerous mass hysteria which may so easily lead to the suppression of democratic liberties, to mob violence and even to war.

A person of moral courage is spontaneous. Spontaneity springs from generosity and nobility of heart and mind, Nature's most blessed gifts .

Moral courage may engender moral courage; but its mainspring will always be the rare personality which relies on its own resources.

The frequent statemert.is that the individual can do nothing to stem the t ide of hysteria proves that the crisis of our time is not only a crisis of society . It is a crisis also, a test of the conscience of the individual , of each individual.

Published by
The Women's International League for Peace and Freedom
in PAX INTERNATIONAL, May/June 1950
WILPF-Dutch- Section: F.C.Dondersstraat 23, 3572 JB Utrecht. tel: 030·71212 1

2006

60 WOMEN CONTRIBUTING TO THE 6O YEAR OF UNESCO

Constructing the Foundation for Peace
Ingrid Eide

UNESCO - A personal story

For me, UNESCO is a lifelong relationship. It has deep foundations, thought provoking relevance, and remains a continuous challenge professionally , culturally, and politically. The reasons, I believe, are easy to explain. I was born in 1933; the year Hitler came to power in Europe. Seven years later, my secure and loving environment was turned upside down. War broke out as Germany occupied Norway; German soldiers then paraded streets and market places, our local schools were transformed into military barracks and camps, destitute Russian prisoners of war cleared fields, and family, friends and neighbours were arrested because of their resistance, some never to return. Jews in our neighbourhood had 'disappeared'. A political party without a single representative elected to our Parliament, took over government with the support of the occupying powers.

Five years later it was over. Peace was a very concrete experience; the joy appeared endless. At the same time all the images and stories of a war ravaged continent, of battlegrounds and incomprehensible bestiality in concentration camps were printed in all the mass media. A few months later, the effects of the atomic bombs over Hiroshi ma and Nagasaki brought out in awful detail the human cost of nuclear war. A child's mind is sensitive to such images, and a teenager worries about fundamental questions. How could it all have happened? How can wars be prevented? How can reconciliation restore societies, countries and continents? A year later UNESCO tentatively offered explanations and indicated lines of action.

The Preamble of UNESCO' s Constitution was read and discussed at school. Do wars begin in the minds of men? Obviously! Whatever the motives, men had thought out, accepted, planned and waged the wars we had experienced. Logically, we felt, we had to change our minds about war (particularly men's, but that issue was picked up much later). The next point about ignorance being a precondition for suspicion, mistrust and eventually war was more of a challenge. During the occupation we had been exposed to all kinds of propaganda, and we were convinced that many German soldiers had been totally misguided, even if they were highly educated. So, how much protection would there be in knowledge? But we were at school, working hard to reduce our own ignorance of ourselves and others, and we learned that when Norway seceded from the union with Sweden at the beginning of the century, teachers in both countries had revised their respective history books with a view to compatible and fair descriptions of 'the other'. This idea, we were proudly told, had been picked up by UNESCO.

A desire for democracy

Five years of German occupation had given us first hand experience of what it meant to be deprived of democratic institutions. We had witnessed the consequences of prejudice and beliefs in racial superiority, and we absolutely wanted our education to be based on justice, liberty, peace and the dignity of all. Democracy at school, debating societies, school journals and extra curricular cultural activities started a modification of established authoritarian structures.

We had competent teachers, dedicated to bringing up a new generation of citizens better able to cope with world politics than they had been. Some of them knew only too well the meaning of war, having barely escaped death themselves. Some were old enough to have been educated in Germany in the pre-war years and could shed light on how the first and second world wars were linked. Preventing the third world war was a shared ambition. Never again! A peaceful world was possible!

All the governments who had signed the Charter of the United Nations and UNESCO's Constitution agreed that this was a task not only for governments, but also for the 'peoples of the world'. UNESCO spoke directly to us, pupils, students and educators; it raised our concerns about 'Education for All ', the pursuit of objective truth, the free exchange of ideas and knowledge, the wide diffusion of culture, and the intellectual and moral solidarity of humanity as the foundation of peace. Big words, difficult perhaps, but inspiring.

Our world was full of hope. We were committed.

Soon some of us organized, mobilized, and lobbied. Based in the UN Association, we arranged a series of international summer events for young people. Nansen camps, we called them, in memory of the great Norwegian scientist, explorer and humanitarian. Our first aim was to relate to German youth. We wanted to understand and overcome past conflicts, and discuss our common future on a shared continent. We did not believe in collective guilt, or the responsibility of children for the wrong doings of their parents. We soon realized that our generation in Western Europe enjoyed a degree of freedom that was denied many peoples. Colonialism and the struggles for independence and for racial equality globally entered our debates with full force. UNESCO came to our rescue by sending participants from newly independent countries to our Nansen camps. Non-violent and violent methods of liberation were discussed from all kinds of perspectives, including personal experiences from Asia and Africa. The pros and cons have troubled our minds ever since. Nevertheless, we felt the UN could be trusted, that non-violence was a priority, and that UNESCO was the specialized agency that we could relate to.

I attended my first UNESCO conference, recruited by the Norwegian National Commission for UNESCO, in 1952. It was held at a German resort where Hitler used to gather young people. German and French social scientists dominated the debates, but the internationally recruited groups of younger people felt strongly that we had the right to be seen and heard, as the topic was 'the contribution of young people to creating a world community'. UNESCO at the time had several institutes established in Germany on youth and education in an effort to assist post war Germany in its political transformation and cultural recovery. The Federal Republic of Germany was soon to become one of UNESCO's most constructive Member States.

Members of my generation had sincerely hoped to contribute to a world community where interaction was based on the ideals, values and promises reflected in UN documents. Instead, an 'iron curtain' was drawn across our region, increasingly affecting all other regions. Competition replaced cooperation, trade was restrained, contacts controlled, information flows restricted and perverted. Polarization followed. Too often perceptions were black or white. For reasons both right and wrong, fear replaced trust. The wisdom in the words of UNESCO's Constitution was almost lost. Still UNESCO remained. Its many councils, committees, institutes and centers were small 'breathing spaces' where it was possible for teachers, students, scholars, scientists, librarians, architects, authors, artists, curators - the whole world of UNESCO's original constituencies - to meet and generate sufficient mutual trust to find ways to cooperate despite and across the cleavages of conflict. The more formal General Conferences where government representatives met, somehow managed to legitimize, even encourage these rather uncontrollable events. The Cold War was a frozen peace where UNESCO's existence now and then produced a thaw.

Building peace research

l experienced this first hand when the idea of peace research was elaborated. Several social scientists on both sides of the Atlantic realized that the levels of mistrust, destructive capacity and proliferation of violent conflicts in all regions once again had brought the world to the brink of war. Indeed the term 'brinkmanship' had become a synonym rather than antonym for diplomacy in some quarters. There was an abundance of studies on wars, factual and imagined. It was politically correct to think and plan for 'the unthinkable': nuclear war. Many courageous nuclear scientists in both camps had warned the world for years about the prospects of a nuclear war, and ways to prevent it.

There was a need, even a demand for evidence-based and value-oriented research on conflict and peace. Conflicts, we said, are inevitable and necessary within and between States, but conflict management should be non-violent and institutionalized. Consequently non-violent methods must be studied and disseminated through training; all kinds of conflict resolution mechanisms must be better understood; cross-border and cross-conflict interaction must be mapped { and enhanced; the individuals, groups and organizations involved should be studied and encouraged. How does the military-industrial complex impact social development? What is public opinion on the critical issues of our time? What have we learned about the impact of violent conflicts on peoples and governments?

How can the UN, its member governments and other constituents realize their commitments? There was no lack of topics in need of research. More than a decade earlier, UNESCO had promoted social science and spearheaded similar research programmes. We had accessed UNESCO's works on democracy in a world of tensions, on racial prejudice and conflict, on exchanges between 'the Orient and Occident', and the perceptions of different civilizations as reflected in history. UNESCO provided the budding peace researchers with a kind of ideological as well as professional platform,

and members of the secretariat generously shared experiences, networks and infrastructure, data and occasionally office space with us. Personally I was entrusted with an analysis of data UNESCO had collected on 'Students as Links between Cultures,' in the contexts of the 'East-West major programme'. I had already met and interviewed several UNESCO experts around Latin America, people engaged to 'work in the field' in UNESCO's priority areas at the time: combating illiteracy and ignorance in innovative ways, in short 'education for all'; conservation of cultural heritage; and supporting development of locally and nationally relevant social sciences. Part of that story is that some of these sociologists later had to flee because of military coups. (Incidentally: where did I, years later meet one of them? In the corridors of UNESCO, Paris, where he was attending a meeting for demographers and statisticians.)

Peace research became an established field with its own institutes and journals , now and then, at critical moments, supported by a small UNESCO grant, and frequently contributing to UNESCO events in such fields as human rights and peace education.

UNESCO and Norway

Personally, after teaching sociology at the University of Oslo for several turbulent years during the late 1960s and early 1970s, I involved myself in party politics. All my knowledge from years of interaction with UNESCO was suddenly relevant in unexpected ways: I was appointed State Secretary, Deputy Minister in education, science, culture and communication (all UNESCO's fields). Our labor government had set ambitious goals for reform in all these areas, with a renewed emphasis on gender equality. I was Norway's official delegate at various international conferences, including UNESCO's General Conference, often having to defend our policies. Many governments thought that higher education should serve mobility and meritocracy, where we said it should rather serve local and regional development. Some governments were unwilling to understand that we wanted an education system with no blind alleys; one delegate simply argued, 'sooner or later you have to weed, so why not start sooner'. Our feeling was that we were defending UNESCO's ideals in a modern world, and that no human being deserved to be seen as 'weed'. Norway had always been an active Member State of UNESCO. In fact, it had been a participant already at the Organization's 'design stage' in London and in the USA.

The linguist Alf Sommerfelt who had represented the Norwegian Government in the London-based negotiations, was later elected as the first Norwegian member of the Executive Board. He represented a fruitful continuity to the intellectual cooperation of the pre-war years and anchored the Organization in the academic community. The second time Norway was represented at the Board, the prominent politician, parliamentarian and journalist Gunnar Garbo held this position. He left his mark as a staunch supporter of UNESCO's basic principles of peaceful, universal cooperation also in the most controversial field, namely communication and development of media capacity in countries in the south.

When I was asked by our government to be a candidate to the Executive Board for a four-year period in the early 1990s, I felt privileged, awed and honoured. At that time, candidates were nominated by their governments, but elected in a personal capacity, based on their CVs. Seating in the board room was in alphabetical order by family names, not by Member States.

I knew and admired the work of my predecessors, but I was aware of all kinds of frustrations around the Organization. Two of the governments that had been most instrumental in creating UNESCO, the USA and the UK, had left it. On the other hand, a visionary, competent and profoundly committed Director-General, Federico Mayor, had recently been elected. I also had the highest respect for the many UNESCO professionals I had observed over the years at Headquarters, or working for programmes and projects in the field. They had all struggled to reconcile almost utopian ideals with limited resources in sometimes difficult environments.

For some years I had myself worked in UNDP and other parts of the UN, mostly concerned with women in development and human development more generally. Several UNESCO publications had proved useful: a whole series of studies on women in development, on household surveys, normative instruments that Member States had accepted, and statistical information with the categories relevant for raising many issues of gender inequality. I was also familiar with systemic, political and structural strain in the UN system, and that UNESCO was perceived as too different from the rest. Intellectually and culturally oriented, and located in Paris, UNESCO was, in some ways, 'outside'.

I knew that my chances for winning a seat on UNESCO's Board were slim; Norway was not a member of the European Community, now the EU, which, consequently, did not want to support a

Norwegian nomination. Against all odds, we won the election, and I am proud to say it was thanks to votes from all the regions - from countries North and South who trusted Norway as a true multilateralist. This, I felt, was almost a mandate, and it was firmly based on taking UNESCO's Constitution seriously. Whilst the General Conference was still in session, the Berlin Wall 'came tumbling down'. Definitely, the world was changing.

The Executive Board was a group of equals. More than 50 individual members from countries big or small in territory or population, North or South, rich or poor, personally elegant or modest should represent the General Conference as a whole, their respective countries, and themselves as relevant professionals and citizens in debates and other interaction. What made them equals? Orwell notwithstanding, it was never predictable who would contribute more in terms of substance, innovation and creativity. Many were scholars, some artists and academicians, some had fallen from power; others hoped to gain some. You never knew, rarely asked, but always listened. As a newcomer to the Board, the support received from the other Nordic countries and our respective National Commissions for UNESCO was absolutely necessary. In the Nordic countries generally we also know that we normally can count on the political and practical support of relevant ministries. Our group was sufficiently disciplined to cover its agendas, and sufficiently free to create opportunities for UNESCO. Several examples come to mind.

Culture as an important factor in development

This was the Decade for Cultural Development. Seven years remained when a Norwegian delegate to the General Conference suggested that UNESCO should establish a World Commission to produce a report on culture and development, as a parallel to the one on environment and development, called 'Our Common Future'. I started sounding out my colleagues on the Board. Opinions were divided: Was it necessary? French colleagues insisted the topic was thoroughly analyzed (by them). This would cost too much; it had to be financed extra-budgetary! This was a common worry, since the budget had just been voted. We had to mobilize funding. Would this once again shame and blame the countries of the South for low standards and bad statistics? This argument was easily countered: it was precisely in the field of culture that even the poorest Member States could prove their traditional skills, creativity, and contributions. The proposal gradually gained support. But when it was proposed that this report and commission should be of the UN and not UNESCO's alone, opposition came from within: was UNESCO about to sell out and loose its most unique domain, one in which it alone excelled within the UN system? We had to find a way to sufficiently reconcile UNESCO with the need for wider support and future dissemination in the UN. Norway and other supporters lobbied system wide, we secured the initially necessary extra budgetary funding, the Director-General received advice from Gro Harlem Brundtland, the Norwegian Prime Minister, who had chaired the preceding World Commission on Environment and Development. Working within the UN system, the Director-General found a solution whereby he and the Secretary General of the UN together should appoint the Commission. We finally had sufficient, to some extent even enthusiastic, support in the Executive Board, but the General Conference still had to accept the proposal. There the opposition was revived. It was thanks to the cultural and diplomatic skills of our Thai colleague, Savitri Suwansathit, that an acceptable resolution was drafted.

The task of getting it all started was skilfully managed by the Director-General: the World Commission finally reflected relevant competencies and concerns, it was gender balanced and balanced in every other way imaginable. Above all, it consisted of individuals and a secretariat that saw this as a new opening in the field of cultural and development policies. They had the courage to raise controversial issues about individual and collective cultural rights, they highlighted the fact that cultural industries and trade in cultural products reflected inequalities that could threaten local creativity and hence the diversity of cultural production. They argued for the existence of a global ethic, and for the universality of human rights, and that some cultural practices were violations of human rights and, hence, unacceptable. It highlighted the fact that cultural diversity is a fact and a value that at least I 0,000 distinct cultures are found in the world's less than 200 'nation States.' It follows that homogeneity is an illusion, and since homogenization is an illegitimate and largely futile practice, learning to live together is necessary. That is also necessary for the continued existence and enjoyment of our cultural heritage. The method of work of the Commission was process oriented and decentralized, taking it to different cultural environments for localized debates. The report was aptly titled 'Our Creative Diversity'. Sweden contributed to the systematic follow up by staging an international conference, which also produced a significant cultural policy document. UNESCO followed the Commission's recommendation and started producing a biennial report on culture, parallel to its reports on 'Education for All'.

Towards a culture of peace

Another example that deserves continuous attention is the fact that our Board launched the concept 'culture of peace'. Contrary to expectations, when the Cold War ended, wars, mostly internal, broke out in all continents in the early 1990s. We actually witnessed, in the Board, how some of our colleagues were transformed into megaphones for messages totally incompatible with UNESCO's basic principles. Others rose to the challenge and argued for a 'back to basics' in UNESCO - a culture of peace that would sensitize the citizens of the world today.

The inevitable demands of coexistence, managing conflicts non-violently, sharing more fairly to secure life and dignity for all, and preserving the environment. Culture of peace is about how we live together, culture for peace helps us confront the challenges. UNESCO started a 'Culture of Peace' initiative and, after a while, the UN voted for a Year (2000) as well as a Decade (2001 -2010) dedicated to these ideas.

Many of us felt that there was a gender dimension to these issues: women were. in particular ways both civilian victims and managers of survival in times of war, but also, in some places, soldiers. More frequently, women had their own ideas about conflict prevention, conflict management and post conflict reconciliation. This sounded like essentialism; it was not politically correct, even considered incompatible with demands for gender equality. Nevertheless, women's aspirations and experiences hold great potential for building peace. Ingeborg Breines in UNESCO's Secretariat 'bridged' these ideas to the Beijing Conference. She also brought scholars from peace research, education, and gender studies, including studies of male roles and masculinity, to different meetings, building research networks and editing books on gender, violence and peace education. In my role as President of the Norwegian National Commission for UNESCO, I could continue cooperating with UNESCO on these issues. A particular effort was made to involve universities more systematically: Higher Education for Peace was a conference, a programme and a plan that eventually resulted in studies, courses and degrees at tertiary levels.

Keeping UNESCO unique

A large number of other themes could and should be mentioned; my hope is that others will have written about many of them. There is so much and so many that deserve attention, so much in UNESCO that can never be a stop-go event, but rather longer term, institutionalized efforts. I had hoped to see the Organization change to a three-year cycle of programming, with only triennial General Conferences. It would save time and money, and reallocate resources to activities. For similar reasons I proposed to limit the amount of translations of documents to the Board from six languages to two or three and rather use that translation capacity on 'works of substance and beauty' . We also tried to have gender neutral language mainstreamed, even in the text of the Constitution. Such proposals invariably failed.

The Organization itself must be open to change, but firm in its foundation. I regret that UNESCO's Constitution was amended: now governments rather than individuals are elected to the Executive Board. Japan argued that the Organization was too different from other intergovernmental multilateral organizations. Some of us saw UNESCO's uniqueness as its strength, the Executive Board reflected its different constituencies, and its members were able to meet as equals, while representing different disciplines and sectors. Board members could communicate with the Secretariat as professionals. With due respect for diplomats and bureaucrats, many of us felt something was lost. But Japan was, and is, also among UNESCO's strongest supporters, and only time will prove if a strengthened UNESCO, more able to rally the good will of governments, will follow from this initiative.

2014

CAMPAIGN TO STOP KILLER ROBOTS

Giving machines the power to decide who lives and dies on the battlefield is an unacceptable application of technology. Human control of any combat robot is essential to ensuring both humanitarian protection and effective legal control. The campaign seeks to prohibit taking a human out-of-the-loop with respect to targeting and attack decisions.

A comprehensive, pre-emptive prohibition on the development, production and use of fully autonomous weapons–weapons that operate on their own without human intervention–is urgently needed. This could be achieved through an international treaty, as well as through national laws and other measures.

The Campaign to Stop Killer Robots urge all countries to consider and publicly elaborate their policy on fully autonomous weapons, particularly with respect to the ethical, legal, policy, technical, and other concerns that have been raised.

We support any action to urgently address fully autonomous weapons in any forum, including the Convention on Conventional Weapons (CCW), which has agreed to work on questions relating to "lethal autonomous weapons systems in 2014.

www.stopkillerrobots.org

2007

Innlegg under åpen høring i Forsvarskomiteen 18.10.2007

Takk for invitasjonen. Jeg kommer fra en fredsorganisasjon av og for kvinner, som har vært opptatt av spørsmålet om kvinner og verneplikt i hvert fall i 60 år. I 1947 ga IKFF ut et eget hefte om saken, der forslaget om tvungen verneplikt for kvinner avvises som et bidrag til økt militarisering av samfunnet. IKFF er ikke som organisasjon mot det militære forsvaret, selv om mange av våre medlemmer er pasifister. Men vi stiller oss ofte kritiske til om militære institusjoner fremmer fred.

I dagens verden er det viktigere å styrke innsatsen for ikke-voldelig løsning av konflikter; for fredsbygging, fredsforhandlinger og gjenreising av samfunn bade blant kvinner og menn, enn å utvide grunnlaget for militær virksomhet. I stedet for militærtjeneste bør unge som ønsker a bidra til fredsarbeid intensjonalt, tilbys opplæring og oppdrag på et slikt grunnlag utenfor, ikke innenfor det militære forsvar, eller i tillegg til virksomheten i Forsvaret. I dag er det særlig vanskelig å forstå hvorfor Forsvaret vil rekruttere flere kvinner, mens forholdsvis få menn faktisk avtjener verneplikt, pga redusert personellbehov.

Vi etterlyser alternative måter å fremme unge kvinners og menns ønsker om å utdanne seg til nasjonalt og internasjonalt freds- og forsoningsarbeid. Vi savner utdanningsopplegg for dem. Uten å gå inn i Forsvaret eller Politiet har de små muligheter til å bli deltakere. Fredsorganisasjoner og forskningsmiljøer har utredet flere muligheter som bør ta oppmerksomhet.

La alle ungdommer få anledning til å bidra til samfunnsnyttig arbeid innen et bredt forsvarskonsept hvor ikke alt som teller er å forsvare seg mot en ytre fiende med våpen. La dem heller få tilegne seg kunnskaper og kompetanse til bruk i kriser av ulike slag både hjemme og ute.

IKFF har både internasjonalt og nasjonalt vært en pådriver for å få vedtatt og siden gjennomført FN-resolusjonen 1325 "Kvinner, fred og sikkerhet" hos sine respektive myndigheter. Forsvaret har brukt resolusjonens krav om økt kvinnelig deltakelse i: fredsbevarende operasjoner til å fremme målsettingen om flere kvinner inn i det norske forsvar.

Men hovedsaken ved FN-resolusjon 1325 ikke å "likestille" internasjonale militære operasjoner under FN eller andre internasjonale organer. Hovedsaken er det demokratiske kravet at kvinner skal lyttes til bade før, under konflikten og etterpå, og at de får delta i å utforme og bygge freden. Dessuten skal resolusjonen brukes til å: fremme kvinners og barns rettigheter og beskyttelse under krig, slik at de ikke voldtas, tvinges til å bli barnesoldater, eller mister grunnlaget for å forsørge seg og sine. Vi trenger ikke å bli likestilt for å skade og drepe andre. Vi trenger et samfunn med mindre vold mot kvinner, barn og menn.

Vi vet at mange unge kvinner søker seg til Forsvaret av karrieremessige og faglige årsaker og ser likestillingsaspektet i det. Men vi reagerer mot mange metoder for a lokke kvinner til det militære - i kinoannonser, aviser og blader. Forsvaret framstilles som mer "trendy" enn før, og det fristes med utdanning, studiepoeng og karriere også i Stortingsmeldingen. Men den militariseringen som er Forsvarets egentlige hensikt blir nedtonet.

IKFF har protestert mot hvordan Forsvaret driver påvirkning blant barn og ungdom bl.a. under Norway Cup. Der får selv små barn lov til å leke med våpen og militære kjøretøyer. Dette er en merkelig måte å bygge en fredskultur på. Internasjonal kvinneliga for fred og frihet og Norsk kvinnesaksforening har samarbeidet om å sette denne saken på dagsorden i dette året, og deltatt i den offentlige debatten. Et hefte som oppsummerer debatten kommer før jul -med bidrag bade fra militært og fredspolitisk hold. Det vil bli sendt komiteens medlemmer så snart det foreligger. I mellomtiden tillater jeg meg å legge igjen siste nr. av IKFFs medlemsblad med flere artikler og innlegg om kvinner og militær verneplikt – i håp om at komiteen vil bruke et bredt perspektiv på sine konklusjoner og forslag til Stortinget. Takk for oppmerksomheten.

Mari Holmboe Ruge
Internasjonal kvinneliga for fred og frihet IKFF

BAN
2010
URANIUM
WEAPONS
KLASE
BOMBER
Dublin 2008
FORBY
URANVÅPEN
FORBY
2010
URAN
VÅPEN
INTERNASJONAL
UNDERSKRIFTS-
KAMPANJE:
FORBY URANVÅPEN !
FORBY
URAN
VÅPEN
IKFF Bergen

2014

ICBUW
International Coalition to Ban Uranium Weapons

International Petition to Ban Uranium Weapons
Uranium weapons, often called 'depleted' uranium (DU) weapons, are manufactured from radioactive waste materials produced during the nuclear fuel chain and the production of nuclear weapons. They cause widespread and long lasting contamination of the environment. These weapon systems are radiologically and chemically toxic.

Many people - innocent civilians especially children, military veterans, industry workers - have illnesses and medical problems, which may be due to their exposure to 'depleted' uranium. In areas such as southern Iraq, where uranium munitions were used by the US and the UK, there have been reports of increases in cancers, leukaemia and birth defects.

At least 17 countries possess these weapons, the use of which is contrary to existing humanitarian law. We, the people, need to let governments and the United Nations know that these weapons can have no part in a humane and caring world. We already have more than 200,000 signatures worldwide but every signature counts!

We call for your support to demand:
· An immediate end to the use of uranium weapons.
· Disclosure of all locations where uranium weapons have been used and immediate removal of the remnants and contaminated materials from the sites under strict control.
· Health surveys of the 'depleted' uranium victims and environmental investigations at the affected sites.
· Medical treatment and compensation for the 'depleted' uranium victims.
· An end to the development, production, stockpiling, testing, trade of uranium weapons.
· A Convention for a total ban on uranium weapons.

Name	Address	Signature	Email

Return to: **ICBUW**, Bridge 5 Mill, 22a Beswick Street, Ancoats, Manchester, UK. M4 7HR
www.bandepleteduranium.org tel/fax: +44 (0) 161 2738293

2012

Ingen fred uten **kvinner**

Den virkelige testen på hva resolusjon 1325 kan brukes til foregår i land der kvinner lever under forhold som er preget av krig og konflikt.

Mari Holmboe Ruge
Kontoransvarlig i IKFF

For 12 år siden vedtok FNs sikkerhetsråd for første gang en resolusjon som løftet fram kvinners betydning for å skape fred og sikkerhet i verden. Budskapet i resolusjonen er blitt konkretisert av de modige og sterke prisvinnerne Ellen Johnson Sirleaf, Leymah Gbowee og Tawakkol Karman. Årets fredspris forplikter ikke minst norske myndigheter til å trappe opp gjennomføringen av resolusjonen. Det er langt fram før verdens kvinner har fått sin rettmessige plass som forhandlere og fredsbyggere. Men Leymah Gbowee fra Liberia og Tawakkol Karman fra Jemen har vist verden betydningen av kvinners aktive deltakelse uten andre våpen enn de- res egen styrke. I Liberia sto kvinner sammen på tvers av trosskiller midt i borgerkrigen og fikk fredsavtalen fram. Ved hjelp av de liberiske kvinnenes kamp på grasrota ble Ellen Johnson Sirleaf løftet fram til å bli Afrikas første valgte kvinnelige president.

Nobelkomiteens begrunnelse

I 2011 fikk også FN-resolusjon 1325 Nobels fredspris. Da Thorbjørn Jagland presenterte de tre prisvinnerne slo han fast: «Vi kan ikke oppnå demokrati og varig fred i verden med mindre kvinner får de samme muligheter som menn til å påvirke utviklingen på alle plan i samfunnet. Resolusjon 1325 gjorde for første gang overgrep mot kvinner i krig og konflikt til et internasjonalt sikkerhetsanliggende». Kvinners mang- lende deltakelse i fredsprosesser blir i henhold til resolusjonen også sett på som en trussel mot internasjonal fred og sikkerhet.

FN-resolusjon 1325

Alle FNs medlemsland er forpliktet av Sikkerhetsrådets resolusjoner. I resolusjon 1325 blir regjeringene pålagt å øke kvinnerepresentasjonen i alle konflikt-løsningstiltak og fredsforhandlinger. FN FN skal øke kvinneandelen i sine freds- bevarende styrker og kvinnersperspekktiver skal innarbeides i gjenoppbyg- gingsprogrammer etter krig og konflikt. Videre anerkjenner resolusjonen betydningen av lokale kvinners fredsinitiativ herunder kvinner fra urbefolkningsgrupper.

Betydningen av resolusjonen

Den virkelige testen om hva resolusjon 1325 kan brukes til foregår i land der kvinner lever under forhold som er preget av krig og konflikt. Fred- og sikkerhetspolitikken er fortsatt manns- dominert på samme måte som krigene hovedsakelig utkjempes mellom menn. Mens krigen utkjempes, må kvinner ta økt ansvar for å holde samfunnet i gang; skaffe vann og mat til barna mens skoler ødelegges, økonomien peker nedover og landsbyer utslettes. Kvinner blir sys- tematisk voldtatt, som et ledd i en bevisst krigsstrategi. Det spiller liten rolle for disse kvinnene at det finnes resolusjoner og handlingsplaner som ivaretar deres sikkerhet på papiret. Det spiller også liten rolle når under tre prosent av de som har signert fredsavtaler siden 1992 er kvinner, og når fredsavtalene er på menns premisser. For eksempel er fredsavtaler som ensidig fokuserer på våpenhvile og grense-trekning, uten hensyn til å løse underliggende konflikt- spørsmål som sikre vannkilder, skoler, helsetilbud, rehabilitering av ofre for seksuelle overgrep og troverdige retts- oppgjør, ikke avtaler som tar kvinner på alvor. Kanskje fredsforhandlinger bør drives av de som skal stå for gjenreising- en, ikke av krigsherrene selv?

Bakgrunn for resolusjonen

Initiativet til resolusjonen kom nedenfra. For en sjelden gangs skyld lyktes et grasrotinitiativ helt ut. Hvorfor lyktes de? En av initiativtakerne, Felicity Hill (WILPF-medlem, på den tiden ansatt i UNIFEM), har pekt på tre forhold: For det første et godt samarbeid mellom frivillige organisasjoner, regjeringer og FN-organer til en «felles erkjennelse om at krig påvirker kvinner på andre måter enn menn.» For det andre var tidspunktet riktig. I 2000 var det en gunstig sammensetning av Sikkerhetsrådet: bl.a. Bangladesh, Canada, Nederland, Jamai- ca og Namibia som lydhøre for saken, en sjelden og interessant kombinasjon. For det tredje ville den internasjonale kvinnebevegelsen videre etter de fire store kvinnekonferansene fra 1975 til 1995. Nå var neste skritt å presse fram forpliktende tiltak. FN og Sikkerhets- rådet hadde diskutert barn i krig, sivilbefolkning i krig, håndvåpen og landminer, konfliktforebygging og ned- rustning, men ikke tatt opp kvinners situasjon spesielt, før «kvinner og fred» ble tema for FNs markering av 8. mars 2000.

Det ga støtet til et intenst arbeid fra noen internasjonale organisasjoner: Internasjonal kvinneliga for fred og fri- het, Amnesty International, Inter-national Alert, Haag-apellen for fred og den internasjonale fredsforsknings- organisa- asjonen IPRA laget en arbeidsgruppe, «Women, Peace and Security». Gruppen sendte hundrevis av e-poster og brev til FN-delegater. De skaffet fram relevant statistikk og annen viktig informasjon. Med UNIFEMs hjelp hentet de eksperter fra konfliktområder til møter og seminarer med FN-delegater. De laget utkast til en resolusjonstekst som ble sendt alle delegasjoner. På FN-dagen 24. oktober 2000 hadde så Sikkerhetsrådet sin store debatt om Kvinner, fred og sikkerhet. Norge deltok, som et av meget få vestlige land. En uke senere ble resolusjonen enstemmig vedtatt.

Oppfølging av resolusjonen

FN (UNIFEM) engasjerte to eksperter – den tidligere finske forsvarsministeren Elisabeth Rehn og Ellen Johnson Sirleaf fra Liberia – som reiste til konflikt- og krigsområder i 14 land. De fikk førstehånds beskrivelser av hvordan voldtekt, ydmykelse og tvangsprostitusjon ble brukt som en bevisst strategi i krigføring og også i forbindelse med fredsbevarende operasjoner. Rapporten Women, War, Peace har bidratt til å vise verden hvilke lidelser og krenkelser som følger av det noen kynikere lettvint har kalt «boys will be boys».

I 2001 ble Norge medlem av Sikkerhetsrådet. Likestillingssentret kom raskt på banen og foreslo blant annet økt representasjon av kvinner i fredsprosesser med norsk støtte - om nødvendig ved kvotering, at norske midler til fredsbygging gjenspeiler at kvinner og menn kan ha ulike perspektiver, samarbeid med frivillig sektor samt retningslinjer mot sexkjøp for FN-styrker. Kravene er like aktuelle i dag. Fremdeles er resolusjon 1325 lite kjent her i Norge. I Sverige har myndighetene klart å involvere det sivile samfunn og opplæring i skolene i langt større grad enn i Norge.

IKFFs arbeid med 1325

IKFF fikk i 2002 50.000 kr fra UD til informasjon om 1325. Litt av pengene ble brukt til å oversette teksten til norsk, noe UD ikke syntes var en offentlig oppgave. Vi har senere hatt gleden av å forsyne NORAD og UD med kopier av den norske teksten til bruk i deres opplæringsvirksomhet. Sommeren 2003 brukte vi resten av midlene til et lanseringsmøte av UNIFEM-rapporten Women, War Peace med en av forfatterne, Elisabeth Rehn som gjest og hovedtaler. Møtet fikk stor oppslutning og pressedekning, og vi fikk for første gang en dialog med UDs politiske ledelse om denne saken.

Forum Norge 1325

Etter møtet i 2003 tok IKFF initiativ til å etablere et fastere samarbeid gjennom nettverket Forum Norge 1325. Forum Norge 1325 skal være en pådriver overfor norske myndigheter for en offensiv og forpliktende gjennomføring av resolusjonens bestemmelser. Vi ønsker også å kunne delta i det internasjonale arbeidet som vokser fram om 1325.

I dag har nettverket medlemmer fra mange store organisasjoner, men har fremdeles ikke klart å skaffe midler til et fast sekretariat eller vedlikehold av egen hjemmeside. Arbeidet i nettverket består av gjensidig informasjon og av forslag og lobbyvirksomhet over- for myndighetene i 1325-saker. Bl.a. har nettverket levert innspill til handlingsplanen for 1325 (2006) og til den strategiske oppfølgingen i 2010.

Forum Norge 1325 har bl.a. foreslått at det opprettes en bred norsk 1325komite, og at Stortinget holder en årlig offentlig høring om rapporten fra virksomheten. Vi ønsker bedre kvinnerepresentasjon i alle tiltak for å fremme fred og demokrati, eventuelt ved kvotering. Vi peker på at kjønnsbasert vold er et hinder for kvinners deltakelse i mange demokratiske prosesser – i tillegg til de overgrepene slik vold utgjør. Vi tilrår at norsk kompetanse innen kvinnerett tas i bruk til fredsbyggende tiltak for å sikre kvinners og jenters rettigheter, at norsk bistand blir «likestillingstestet» for å se hvordan målsettinger følges opp i praksis, at norsk personell som skal delta i internasjonale operasjoner blir skolert om 1325 og om likestilling generelt. Vi ber om at det settes av ressurser til arbeidet med FNs egen handlingsplan for 1325, og at Norge for øvrig bidrar tydelig til at 1325 styrkes på den internasjonale arena. Vi vil også gjerne arbeide mer praktisk, som vårt søsterorgan Operation 1325 i Sverige. De tilbyr egne kursopplegg om 1325 og har utlyst journalststipend. Men slikt krever midler, og det har vi ikke – foreløpig. Kan vi få studieforbundene med på dette? Hvem satser for å få 1325 inn i skoleverket?

Forum Norge 1325 håper at fjorårets fredspris fungerer som en forpliktende inspirasjon for norske myndigheter og det internasjonale samfunnet til å jobbe hardere og mer systematisk for å støtte opp om de fredsinitiativene kvinner selv mobiliserer til. Norske myndigheter har også et ansvar for å bidra til at FN feier for egen dør når det gjelder seksuelle overgrep begått av fredsbevarende styrker, samt rettssikkerheten til kvinner under og etter krig.

En kortere versjon av artikkelen (pva FN 1325) er trykket i Dagsavisen i desember 2011.

Bestefar; Nordahl Kristiansen og rekrutter 1939

Krigsbøna

Eva Fidjestøl

Den amerikanske forfattaren Mark Twain (1835-1910) skreiv i 1905 ei pasifistisk novelle kalla «The War Prayer» som ingen ville trykke. Sjølv sa han: «Eg trur ikkje denne novella vil bli trykt i mi tid. Ingen utanom dei døde får lov å seia sanninga.» Novella kom først ut i 1916 og vart publisert på nytt som kampangemateriale av demonstrantane mot Vietnamkrigen.

Det blir i novella fortalt om eit land som går til krig. Patriotiske borgarar er samla til gudsteneste for å be for dei mobiliserte soldatane. Folket ber til Gud om siger over fienden og vern for eigne søner. Brått kjem ein gamal ukjend mann inn og seier at han er sendebod frå Gud. Han forklarar dei at han er der for å be høgt den andre delen av bøna deira om siger. Det er den delen som ligg innebygd i det dei seier, men som dei ikkje har uttrykt i ord: bøna for lidinga og øydeleggинga av fienden. Så ber han høgt følgjande bøn:

«Gud vår Far,
Våre unge patriotar, våre hjarteborn, går til kamp, vær du nær dei.
I ånda går vi i lag med dei, vekk frå den lune og trygge peiselden, ut for å drepe fienden. Å Herre vår Gud, hjelp oss å rive sund soldatane deira til blodige filler med våre våpen, hjelp oss å dekke deira smilande åkrar med dei bleike kroppane til deira døde patriotar, hjelp oss til å drukne bulderet frå kanonane med skrika frå deira såra som vrir seg i smerte, hjelp oss å øydelegge dei ringe heimane med ein orkan av eld. Hjelp oss å fylle hjarte til i dei uskuldige enkene med hjelpelaus smerte, hjelp oss å jage dei på flukt slik at dei må vandre omkring med dei små borna, utan vener i det aude og øydelagde landet, i filler, svoltne og tørste, plaga av solsteik om sommaren og kalde vindar om vinteren, nedbrotne i ånda, tryglar dei Deg om hjelp og blir nekta. Vi ber til Han som er kjelda til all kjærleik, og som er den alltid trufaste tilflukt og ven til alle som er dekka med sår og søkjer Hans hjelp med audmjuke og angerfulle hjarto. Amen».

Novella endar pessimistisk med at den gamle mannen blir ignorert. Dei trudde det var ein sinnsjuk som hadde tala til dei, sidan det ikkje var meining i det han sa.

IKFF
Storgata 11
0155 Oslo
Epost: ik#@ik#.no
Hjemmeside: www.ik#.no
Kontonr: 0531.50.27057

Kontoransvarlige:
Mari Holmboe Ruge
Telefon 48124664
Telefon 93089644
Fax: 23010301

Sekretær
Elisabeth Kristiansen
Tlf 47311756
Epost: eplepiken@gmail.com

Landsleder:
K. Margrethe Tingstad
Epost: margrethe.tingstad@gmail.com

Bergen/Hordaland
Susanne Urban
Strandkaien 6
5013 Bergen
Norway
Tlf 905 44 639
Epost susanne@urbanrabbe.no

Hedmark/Oppland
Eli Hammer Eide
Øvreveien 17
2312 Otterstad
Tlf 93645176
Epost: eliheide@online.no

Oslo/Akershus
Elisabeth Kristiansen
Storgate 11
0155 Oslo
Tlf 47311756
Epost: eplepiken@gmail.com

Sandnes
Gro Eriksen
Drengeveien 1
4300 Sandnes
Tlf 51662370
Epost: eingro@lyse.net

Stavanger
Hanne Kjersti Knutsen
Blå$ellveien 1
4019 Stavanger
Tlf 51543202
Epost: hannekk@invivo.no

Sør-Trøndelag
Åse Berg
7372 Glåmos
Tlf 72414631
Epost: aase.berg@miljolab.no

Troms
Hermien Stoop Prestbakmo
Trollbakken 6
9321 Moen
Tlf 95465017
Epost: hprestbakmo@gmail.com

Vestfold
Bjørg Berg
Mårvn 7
3124 Tønsberg
Tlf 33326435
Epost: biefred@c2i.net

WILPF
I rue de Varembe Cp 28
CH 1211 Geneve 20
Sveits
Tlf 004122.919.7080
E-post: inforequest@wilpf.ch
Hjemmeside:
www.wilp"nternational.org

« If you do not want a war, do not prepare for one»
Jody Williams

www.ikff.no